Nagyvárad, 1897. III. évfolyam 181. szám. Vasárnap, augusztus 8.

Előfizetési árak:
A kiadóhivatalban átvéve:
Egész évre . . . 6 frt — kr.
Negyedévre . . . 1 « 50 »
Helyben házhoz hordva:
Egész évre . . . 8 frt — kr.
Negyedévre , . . 2 frt — kr.
Vidékre postán szállitva:
Egész évre . . 10 frt — kr.
Negyedévre . . 2 » 50 »

TISZÁNTÚL

POLITIKAI NAPILAP.

Megjelenik minden nap a hétfői és ünnep utáni napok kivételével.

Szerkesztőség és kiadóhivatal: **Apácza u. 3. sz.**

A szerkesztőség kéziratok visszaadására vagy megőrzésére nem vállalkozik.

Előfizetések és hirdetések a kiadóhivatalhoz intézendők.

Egyes szám ára 4 kr.

NAGYVARAD, augusztus 7.

Egy pár szó az esküdtbiróságokról.*

A 16. §. feltámadása ujra aktualissá tette az uj bűnvádi rendtartásról szóló törvényjavaslatot. Ez a javaslat nagy hullámokat keltett nemcsak a sajtóban, hanem a jogász világban is, hol a legkülönfélébb szempontokból birálják azt el s minden egyes részét alapos kritika tárgyává teszik. Legfontosabb és legtöbb vitára az esküdtszékek uj alkalmaztatása keltett.

Hogy voltaképen mi az indok aannak, miszerint az esküdtbiróság hatásköre a sajtó utján elkövetett vétségeken kivül — más bűncselekményekre, jelesül: a felségsértés, lázadás, gyilkosság, szándékos emberölés stb., tehát főben járó büntettekre is kiterjeszthessék — azt bajos volna megmondani.

Az esküdtbiróság hivei is csak leginkább phrasissal felelnek ide vonatkozólag, azt mondván, hogy a szakbiró a törvény rideg betüjéhez, imperativ rendelkezéséhez ragaszkodván, — az életviszonyokat, a társadalmi helyzeteket, a bűnösben rejlő erkölcsi rugókat nem méltányolhatja oly képen, hogy itélete igazságos is, méltányos is legyen, mig ellenben a szabad, független polgárokból álló esküdtek lelkiismeretük szavát követve . . . stb.

Független, szabad polgár!
Tiszta lelkiismeret!

* Jogászi kezekből vettük e czikket, melynek nem minden részével értünk ugyan egyet, de közérdekü voltánál fogva egész terjedelmében közöljük azt.

Itten álljunk meg egy kissé. — Hát vajjon az a szakbiró ki a mellett, hogy a törvényeket tudja, ki egész életét a jogtudományoknak szenteli — nem független az ő itélkezésében!? Hát annak a magas intelligentiával rendelkező szakbirónak nem volna olyan lelkiismerete, mint annak a kevésbé művelt esküdtnek!?

Bizony csak nagyobb bizodalommal lehet járulni a szakbiró elé, mint a legintelligensebb elemekből álló esküdtszék elé is. És ez természetes is. — A birót soha sem vezeti — büszkén mondhatjuk, a magyar birói kart soha — mellékes körülmény, u. m.: érdek, kegyhajhászás, az itélkezésében, — mig ugyanez, nem mondható el feltétlenül az esküdtekről, kik különféle foglalkozásu, politikai hitvallásu egyénekből állván, nincs kizárva annak a lehetősége, hogy az esküdtet itélkezésében befolyásolja a vádlott állása, politikai szereplése.

Nincsen szabály kivétel nélkül, tehát tegyek fel, hogy a szakbirákból álló tanács esik ilyen fajta bünbe. Ez esetben még az igazság mindig győzedelmeskedhetik, mert a birák itéletei ellen *felebbezéssel* élhet az elégedetlen fél s az ügy a legkiválóbb jogászokból álló felső bíróságokhoz (kir. itélő-Táblákhoz-Curiához) kerülvén, hol az ügy alaposan meybirálтatik, — teljesen ki van zárva az, hogy az itélet igazságtalan, vagy részre hajló legyen. — (Sajnos példák mutatják, hogy a kormánytól való függés érzete a birót igenis befolyásolhatja. Szerk.)

Nem igy állunk az esküdt bíróság itéletével. Az ellen nem *felebbezésnek*, hanem csak *semmiségi panasznak* van helye, mely semmiségi panasz folytán a felső biró csak a tárgyalás s illetve az egész bün perre vonatkozó alakiságokat, illetve, hogy azok megtartattak-e, birálja felül, mig ellenben az ügy érdeméhez, hogy t. i. az itélet beltartalma — a *minősités*, *büntetés* helycs-e, a büntetés mértéke, az elkövetett cselekménynyel arányban áll-e, — nem szólhat.

Előjöhet (s elő is fog jönni) olyan eset, hogy *A* szándékos emberöléssel van vádolva. A tanuk mit sem igazolnak, ugy de a panaszos, pl. a megölt felesége — szembe áll a vádlottal s azt mondja neki: »ne tagadd, fel ismertelek a sötétben is, hogy te vágtad a fejszét az uram fejébe.« — A vádlott megrendül e sulyos vallomásra, elkezd hebegni, elhalványul, azonban tagad Az esküdtszék pedig azt fogja mondani: »igaz, hogy bizonyitva schvarcz auf weisz nincsen a vád, de a vádlott viselkedése azt a benyomást tette ránk, hogy a panaszos igazat mondott, tiszta lelkiismerettel mondunk tehát téged vádlott bünösnek.«

Ime ide vezethet a jogi tudomány nélkül való lelkiismeret.

Ezek sötét képek igaz, de hát előfordulhatnak!

Ugy áll a dolog tehát, hogy az esküdtek itélete ellen jogorvoslat nincsen, — azok *végérvényesen*, megváltozhatatlanul határoznak, mint most a m. kir. Curia.

Ha e felett gondolkozunk — bizony

A „TISZÁNTÚL“ TÁRCZÁJA.

Két álom.

Irta: **Kincs István.**

Kertész Laczinak két nevezetes álma volt teljes életében s a kettő közül is egyiket ébren álmodta, a másikat alva. Amaz olyan szép, olyan mosolygó kedves álom volt, hogy maguk az angyalok se láthatnak külömbet, mikor a paradicsomban puha selyem vánkosra nyugosztalják fáradt fejüket, emez meg köznapi, valóságos bolond álom volt, a milyen minden elkeseredett embertől kitelik, ha az élet nyomoruságát teszi feje alá vánkosnak. Kertész Laczi első álma hasonlitott a gyömölcscsel megrakott ághoz, mely oly alacsonyan ringatózik a szellőben, hogy kis gyermek nyujtsa utána kezét, hát nyomban ölébe hullatja érett terhét, a második azonban olyan volt mint a csillogó napsugár, ott ragyog körülted, de ha meg akarod fogni, puszta lovegő akad csad kezedbe.

És lám! Ki hitte volna, hogy Kertész Laczi épen az elsőben csalódjék, ki hitte volna, hogy épen a második, az a bolond álom legyen a gyógy ir, mely behegeszti szivén a fájó sebet, melyet az első rajta ver?

Az első, az a szép álom Laczi élete, illetve ifjusága volt.

Elete hasonlitott a réti virág életéhez, melyet a nyári éjszakának harmat cseppje megöntöz s a sugaras nap rezgő fénye megnevel. Jómódu szülők gondos szeretete örködött gyermekéveinek minden öröme és kivánsága fölött. Óvták a szelőtől és napsugártól egyaránt. Az atyja, az igaz csak csizmadia mesterséget folytatott, de hogy a mellett a városkában milyen tekintélyben állott, az kitetszik abból, hogy Laczi gyermekkorában járós volt a szomszédos telekönyvezetőékhez s azok nem csak hogy megszenvedték, hanem szerették is, ha jött. Csöppet se bánták, hogy a csizmadia fia az ő Kata leányukkal pajtáskodjék.

Pedig hát czudarul pajtáskodott vele. Válhatlanak voltak, mint a nap meg az árnyék. Együtt kergették a lepkét a kertben, együtt szánkáztak a donboldalban, még a verést is együtt kapták. Vagy ha véletlen még is csak egyiknek virágoztatták volna ki a mogyorót, sirni bizonyos, hogy mindkettő sirt: egyik a másiktól elkivánta a könyeket.

De szép gyermek is volt a Kata. Gömbölyü piros arczára szőke fürtök hajoltak alá: hiába hajtotta azokat fésü igába, perczig se állották ki szép rendben. Ha szellő és ág meg nem kuszálta, fölzavarta Katának tiz kapája, s ha azután amolyan borzasan lótott futott, valóságos eleven ördög volt angyal képében. Rózsi, a szelid kis Rózsi, kit szülei elhalálozása után Baloghék magukhoz fogadtak s Katájukkal együt nevelték, elbujhatott mellette, Laczi legalább észre se vette szegény gyereket, pedig egyszerü ruhájában olyan takaros volt mindég, akárcsak skatulyából huzták volna ki. És a kis Rózsi jól tudta, hogy őt csak türik a háznál, azért félrehuzta magát mindig, valahányszor utjában volt Katának, illetve a virgoncz teremtés ezer szeszélyének, Igy is eleget kellett még szenvednie mellette. Kata kedvét lelte benne, mikor Rózsit kinozhatta, Laczi is segitett neki akárhányszor s azután kinozták, szekálták, mig csak pergő könnyei meg nem eredtek.

Igy teltek a hónapok és esztendők. A válhatlan barátoknak végtére válniok kellett. Laczi diákiskolára ment, hogy ur lehessen belöle s azután majd visszajöjjön Katáért. Igy csinálták ki a dolgot gyerekészszel igy füzték ébren a boldog álmok szép ábrándjait.

S mily könnyen mehetett volna teljesedésbe minden, ha bele nem szól a dologba az oktalan balsors.

Laczi kétszer került még csak ha a vakácziora s lám harmadszor már nem küldték föl iskolára. Atyja, az ő jómodú édes atyja tönkre ment: nem tudott urat nevelni a fiából. Ugy történt, hogy kiütött a háboru, az öreg Kertész magára válalta, hogy kistaffiroz bakancscsal egy egész ezredet. Ki is állitotta a sok lábbelit, a bakák föl is huzták, hanem a szállitó Kertész minden pénzével együtt megszökött. Bottal verhette a nyomát.

Ez a csapás nagyon meghibbantotta Laczi édesapja lelkének egyensulyát. Először buskomorságba esett s a helyet hogy dologgal próbálta volna kiköszörülni a vagyonán esett nagy csorbát, bánatában inkább ivásnak adta magát s el is pusztult bele nemsokára.

Az özvegy jómagával tehetetlen volt. Ide-

Lapunk mai száma 12 oldal.

nem üdvözölhetjük ez intézményt sehol — sem itthon, sem külföldön.

Különös dolog az is, hogy az esküdt bíróság bírói tagja — albiró, a javaslat szerint nem lehet, holott a bírói tagnak az esküdt biráskodásnál kevésbé fontos a teendője, mint az esküdtnek, — mig ellenben esküdt — a kitől függ az illető vádlott jövője, becsülete, szabadsága — lehet mindenki, aki irni, olvasni tud s 10 forint adót fizet, például egy utszéli korcsmáros.

Nem helyes az esküdt képesség megállapitása sem. Ahhoz, hogy valaki biráskodhassék s általában, hogy elfogadható véleményt nyilvánitson értelem, szellemi tehetség szükséges, tehát, mint a javaslat mondja, *különös képesség*. — A javaslat mégis vagyoni censushoz is köti az esküdt képességet, amennyiben az irni és olvasni tudáson kivül még megköveteli azon esküdtektől, akik nem orvosok, köztisztviselők, tudorok, tanárok, ügyvédek stb, hogy legalább 10 forint egyenes állami adót fizessenek évenként.

Hát az irás, olvasás és 10 frt adófizetés elegendő *különös képesség* ahhoz, hogy valaki itélkezhessék!?

Sokkal nagyobb megnyugvással volna fogadható az esküdtszék itélete, ha annak minden tagja magasabb intelligentiával biró egyén lehetne, de hát tény, hogy akkor az esküdtek szükséges száma nem telnék ki.

Ugy látszik tehát, hogy azért ruháztatik fel az irni és olvasni nem tudó ember is a biráskodási joggal, hogy az esküdtek száma kifussa.

De hát miért akkor az irás és olvasás tudományához még az adó census!?

A javaslat indokolása ugyan, ezen adó censust avval okolja meg, hogy az értelmesség bizonyos fokig növekszik a vagyonnal s hogy jobban ki van fejlődve a jogérzet abban, akinek van valamit félteni a jogtalan támadástól mint abban, akinek semmije sincs.

Ez az indokolás azonban helyt nem állhat De ha ez megállana, is akkor is nagy következzetlenségben van a javaslat szövege annak indokolásával, mert a javaslat szerint az orvos, ügyvéd, gyógyszerész, egyszóval a magasabb qualificatióval biró esküdtnek nem szükséges semmi féle adót fizetni — s igy semmi féle vagyonnal rendelkezni. A javaslat indokolása szerint tehát az a cousequentia vonható le ebből, hogy a semmi vagyonnal nem rendelkező, ügyvédnek nincsen annyi jogérzete, mint pl. egy 50 forint állami adót fizető mesterembernek.

Ezekből kitetszőleg tehát világos, hogy mi indoka sincsen annak, miszerint az esküdt képesség adó fizetéshez van kötve.

Ide vonatkozólag példát vehettünk volna Német és Francziaországtól, a hol a vagyoni czensus az esküdt képességet illetőleg mellőztetett.

Ami az esküdtek dijjazását illeti, a javaslat indokolása azt mondja, hogy ez nem fog sokba kerülni, — legfeljebb 100,000 forintba.

Mi ugyan 200,000 forintra is tesszük ezt az összeget, ha számitásba vesszük, hogy minden törvényszék területén legalább 480 esküdt lesz, — de ha csak 100,000 forintra fog is rugni az esküdtek utiköltsége és dijja, — akkor is perhorrescáljuk ezt az állapotot. A dolog financziális oldalát tekintve is nem valami üdvös, tehát az esküdtszéki biráskodás.

Hát drága pénzen kell nekünk u. n. laicus birót fogni, mikor mostoha fizetés mellett is kitünő birói karunk van!?

Tehát nem csak erkölcsileg, hanem anyagilag is hátrányos lesz az esküdt biráskodás. — Ugy a felekre, mint az államra, sőt az esküdtekre is. Nagy teher lesz a biráskodás magukra az esküdtekre is, mert hiszen, ha egy kereskedő, vagy egy vendéglős napokig kénytelen a törvény teremben ülni ez által üzletében őt vesztesség érheti, tehát kelletlenül megy kezébe venni a birói pálczát. De meg más oldala is van a dolognak. Helyes vélemény nyilvánitásához pláne itélkezéshez nyugodtság, higgadtság kivántatik már pedig, hogy ezen kivánalmak a sör-, bormérés mellől elszólitott vendéglősben, vagy a legnagyobb vállalatát ott hagyó épitőmesterben nem lehetnek meg, — azt bizonyitani felesleges. Hiszen annak az ületembernek a fő az, hogy az ő ügyei legyenek rendben, minden más, csak mellékes.

A javaslat 7. §-a szerint az esküdtszéki szolgálat alól mentesek: az országgyülés képviselő házának, főrendiháznak tagjai az ülésszak tartamára, az egyházközségek lelkészei, a gyakorló orvos és gyógyszerész, akinek segéde nincsen, néptanitó stb.

Igen helyesen. A javaslat ide vágó indokolása minden tekintetben helyes.

Nézetünk szerint azonban ezen § hiányos, mert felveendők lettek volna ide az iparosok, kézmüvesek is, a kiknek nincsen segédjük, hiszen ezekre még talán nagyobb akadályyal, sőt anyagi kárral jár az, ha műhelyüket egy pár napra el kell hagyniok, mint például a lelkészre. Végre is ez utóbbi könnyebben helyettesitheti magát, mint az előbbiek s fix fizetése levén, munka mulasztás czimén mit sem veszit, mig ellenben a mester embernél egy-két napi nem dolgozás — valódi anyagi csapás lehet.

Mindent összevéve, ha csak főbb körvonalaiban is tekintjük a javaslatot, bátran elmondhatjuk, hogy nem nyujt semmi garantiát arra nézve, hogy a bünperekben való itélkezés gyorsabb, igazságosabb lesz.

Kivánesian várjuk az uj aerát, melynek uralma alatt talán még vissza fogjuk sirni ezt a mai, ezt a sokszor panaszolt állapotot.

No de ez a javaslat már meg van, törvény is lesz belőle, ha törik, ha szakad, Azt mondják, igy kivánja ezt a kor szelleme. Jól van.

De hát a »magyar magánjog« codificatioja mikor lesz kész!?

Héj arra volna csak igazán nagy szükség, azt már nem csak cultur államiságunk, hanem a nyomoruságunk is sürgeti!

Omega.

---

gen emberekkel folytatta jól rosszul férje mesterségét, de hogy valamikor támaszt nyerjen valakiben, elhatározta, miszerint a Laczi fia tanulja meg boldogtalan édes apja mesterségét.

Az uraság vargaságra lyukadt ki.

Laczi mindazáltal szó nélkül nyugodott bele a változhatlanba. Megtanulta a mesterséget, majd nyakába akasztotta az országot: elment embert ismerni és világot próbálni.

Addig jött ment, vándorolt, mig szerető édes anyjának levele haza nem szólitotta.

Elérkezett az ideje, hogy átvegye otthon az üzletet. Üzletet hiszen kapot, hanem tőkét nem, s a mellett a hitelezők sűrűbben kopogtattak ajtaján, mint a vevők. Kétségbe kellett volna esnie, ha nem hitt volna a jóságos Istenben, ki az özvegyeket és árvákat el nem hagyja.

Pedig ugy látszik, őt még az is készült elhagyni. Édesanyja megbetegedett: nem volt ki otthon a házat vezesse.

És most eszébe jutott Kata, Balogh Kata az a kedves gyermek, kit annyira szeretett s kinek emléke még most sem veszett ki lelkéből. Azóta persze nagy leány vállott belöle, valóságos kisasszony. Az utczán találkozott minap vele, félve köszöntötte, de az olyan barátságosan fogadta el, minthacsak azt akarta volna neki tudomására hozni, hogy régi ő még most is, nem feledte el, hiszen kit igazán szeretünk, azt az életben el nem feledjük soha.

Kertész Laczi rá se gondolt, hogy ő csak szegény mesterember, ki keserves munkával küzd nap nap után a mindennapi kenyérért, szivébe megujult a régi álmok világa, gyermeknek képzelte magát ujra s hirtelen elhatározással bekopogtatott Balogékhoz, hogy megkérje a maga számára Kata kezét.

Az öreg Balogh figyelmesen hallgata, minemü szándék hozta Laczit ő hozzá s a végén a fiatal ember vállára tette kezét mondván:

— Köszönöm szives figyelmét, barátom, de láss, a maga szegény ember, miből tartana el egy asszonyt?

— Majd dolgozunk s az Uristen megsegit.

— Dolgozzék előbb maga, Kertész ur — szólalt meg Kata félig büszke, félig gúnyos mosolylyal egy mellék ajtón belépve — s majd ha lesz annyija, hogy a tulajdon czipőivel és csizmáival a helybeli Szentháromság oszlopát háromszorosan körülrakhatja, akkor fölemelheti szemét Balogh Katára. Nos ugyebár, édesatyám?

— Igenis, akkor megint szóba álhatunk majd.

Szegény Kertész Laczi körül fordulni kezdett a világ. A föld alá szeretett volna bujni szégyenletében. Hiszen csak most tudta, mekkora ostobaságot követett el, mikor szegény ördög létére a telekönyvvezető kisasszony leányát meg merte kérni. S azok hogy a gúny még maróbb legyen nem taszitják vissza, inkább feltételt kötnek ki a maguk számára, olyan feltételt, melyről jól tudják, hogy teljesedni nem fog soha. Hiszen mondjad a szárnyaszegett gólyának, röpüljön társaival egy szebb hazába, mond a pataknak, szakitsa el a gátat, melyet utjába épitettek az emberek, s ha azok nyomban szót fogadnak, akkor Kertész Laczi is körülfogja rakhatni első vásár alkalmával a Szentháromság szobrát tulajdon áruival.

De nem! mit is foglalkozunk ilyen dolgokkal? Az elátusitott kérő néma megadassal távozott a házból, utközben szótlan lopott ki egy könyüt szeméből. Azt hitte, ugy se látja senki sem.

Pedig látta. Valaki megszólalt mellette s azt mondta:

— Bátorság! nem veszett el minden.

Laczi ijedten kapta fel tekintetét s lám Rózsival találta magát szemközt, azzal az árvával, kit gyermek korában annyiszor üldözött s ki most mindezért összinte részvéttel fizet meg neki. Nem tudta, mit csináljon hamarjában, csak odalépett hozzá hirtelen a kezét megragadta, melegen szoritotta meg azt, mondván:

— Jó szived van, Rózsi, ezerszer köszönöm.

S azzal elsietett.

Egész nap nem találta helyét. Otthon félrehuzta magát, hogy senkinek se legyen utjában. Már későre járt az idő, mikor ezután eszébe jutott, hogy talán jó is lenne szegény fejét lenyugosztolnia. Megtette, de az sem használt semmit. Szomoru tépelődései elüzték az álmot pilláiról. Már majdnem a hajnal kezdett kapaszkodni rózsaujjaival a szemhatáron, mikor végtére elaludt.

Álmot látott.

Azt álmodta, hogy neki rengeteg sok csizmája van, annyi, hogy a Szentháromság szobrát nem háromszor, de hatszor is körül rak-

Autonomiai választások a n.-váradi egyházmegyében.

Legutóbb a következő községekből kaptunk tudósításokat az autonomiai választásokról.

	Gr. Batthyány József	Dr. Hoványi Gyula
Mező-Peter	18	—
Micske	—	21
Görbed	17	—
Margitta	90	—
Beél	46	—
Tenke	66	—
M.-Telegd	—	35
Rézbánya	22	3
Sályi	76	—
Székelyhid	115	—
Szalacs	157	4

Az eddig beérkezett választási jegyzőkönyvek szerint gróf Batthyánynak 1700, dr. Hoványinak 380 szavazata van.

ORSZAGGYÜLES.

A képviselőház ülése.

Budapest, augusztus 7.

És tehát végre bekövetkezett a bünvádi javaslat végleges tárgyalása. A b ıloldalon összesen 6 képviselő ül, a jobboldalon valamivel több.

Szilágyi Dezső beletekint az interpellácziós könyvbe:

— Semmi! — mormogja magában.

Igy tehát mindjárt rá is tér a bünvádi eljárásra. A czimnél Mócsy Antal állott föl és beszélt a néppárt konzervatizmusáról és a szabadelvü párt liberalizmusáról. Azt akarta erőnek erejével bebizonyitani, hogy ez a konzervativizmus liberálisabb, mint a szabadelvü párt liberalizmusa.

— De kérem — szólt Szilágyi — a czimnél nem lehet erről beszélni.

— Párhuzamot akarok vonni a két párt liberalizmusa közt — erősködött Mócsy.

— Majd a 16-ik §-nál — csititgatta Szilágyi.

— Hát jól van! — engedett Mócsy — köszönöm a figyelmeztetést, majd a 16-ik §-nál mondom el a mondókámat.

S igy a czimet megszavazták.

Az első szakasznál Györy Elek adta be a következő módositást:

— A javaslat 1899. január elsején lép életbe.

Erdély Sándor igazságügyminiszter elfogadja a módositást, de ugy, hogy a javaslat életbeléptetésével bizatik meg s hogy az legkésőbb 1900. jan. 1-ig megtörténjék.

Györy Elek erre visszavonta a módositást.

A második szakasznál Rátkay László stiláris módositást nyujtott be, de nem fogadták el.

A harmadik szakaszt változatlanul fogadták el. A 4-ik §-nál a miniszter akart módositást benyujtani — a szakasz elfogadása után. De az elnök figyelmeztetésére elállott a szótól.

Minden emóczió nélkül jutottak el a 15-ik §-hoz.

Itt Batthányi Tivadar gr. kért esküdtszéket Fiume részére, hogy az ottani sajtóügyek, ne a budapesti, hanem a fiumei esküdtszék előtt tárgyaltassanak.

Györy Elek zür-zavarosnak tartja az aféle meghatározásokat, hogy ez s ez a §. az 1., 2., 3. és 4-ik esetekben alkalmaztatik. Ki kell mondani világosan a dolgot. Sorba veszi azután a szakasz minden bekezdését s részletesen fejtegeti a hiányokat. A baloldal éljenzéssel honorálta a szakszerü előadást, Erdély miniszter pedig kijelentette, hogy majd később reflektál a beszédre, egyben egy stiláris módositást nyujtott be.

Öt percz szünet.

Erdély beszéde után megszavazták a szakaszt. Következik a 16 § tárgyalása.

Nagyvárad történelme.

— Mutatvány Dus László müvéből. —

Egyik budapesti irodalomi válfalat «Magyarország vármegyéi és városai czim alatt nagyszabásu munkát ad ki Külön kötetenkint megirja az ország összes vármegyéinek és városainak monografiáját.

A Nagyváradot tárgyazó kötet megirására sikerült a vállalatnak helybeli kiváló tollu egyéneket megnyerni; igy a történelmi részt D u s László városi főügyész a társadalmi részt pedig Rácz Mihály városi főjegyző irják:

D u s László, Nagyvárad multjának alapos ismerője, igen nehéz feladat előtt állott, mikor Nagyvárad történelmét szük megszabott határok közzé szoritva megirta. És daczára annak, oly jeles munkát végzett, a mely dicséri mesterét. A munka 7—8 nagy ivre terjed s olyan adatokat is tartalmaz, a melyek még eddig nem voltak megirva. Az érdekes munkából közöljük a következő mutatványt:

Eltagadhatatlan, hogy Nagyváradot a keresztény vallás hitta életre vagy inkább vezette be hazánk történetébe alapitása idejében, második alapitásakor a katholikus vallás emelte ki a romokból. Mint erősség, a váradi vár, idők multával lendületet adott volna a várossá fejlődésnek is, azonban olyan fejlődést, amit kétszáz év alatt elért, semmi körülmények között sem.

Első települői valószinüleg nem keresztények voltak, de mikor a történelem lapjain kezd ragyogni neve, már a kereszt ragyog egyházain, második települői a kereszt jelvénye alatt kezdik községi életöket, habár nem mindannyian katholikusok is. Az első templom mindenesetre keresztény katholikus templom volt. benne. A mai orosz templom. 1705-ben I. József alapitja meg ujból a premontrei tanitó rendet Nagyváradon. II. József eltörli ezt is, azonban I. Ferencz 1805-ben visszaállitja s a gymnasiumot adja át neki.

A város lakosai között a Rákóczy mozdulása, — mint ők nevezék — felujitotta N.-Várad régi kiváltságainak tudatát, de irományaik nem voltak a jogok bizonyitására, ezért 1713-ban Szücs Mihály és Pintér Zsigmond, Horvát Sámuel vezetése alatt Váczon, utóbb, február 14-én Bécsben jártak, majd Kassán is kereskedtek, Egerszegi Ferencz Erdélyben kutatott, a jogokat tarmazó okmányok, okmánylevelek után, aligha sikerrel.

Majd emlékezés van arról is, hogy 1715-ben Pálffy generális Nagyváradon járt, kinek elszállásolásáról számadás vezettetett.

Érdekesebb okmány ennél, Nagyvárad lakosainak, vagy inkább családfőinek összeirása 1714-ből november 28-ról.

Ebből tudjuk meg, hogy a biró Horvát Sámuel, törvénybiró Egerszegi Ferencz, Stréczinyi Lajos volt a jegyző. Tanácsbeliek voltak: Szatmáry Pál, Pita Demeter, Ursics János, Laba Ferencz, Szücs Mihály, Szabó János, Borbély János, Arsiny Péter, Szemere Márton, Rácz István, Veres Mihály, kiről irva van, hogy már előbb itt lakott. Összesen 162 ház állott, ugyanannyi háztulajdonossal, ezenfelül volt 21 lakó, tehát a szám elég csekély. Neveik közzül emlékezetes: Késcsináló János, (mestersége késes,) Kézmüves Márton (kézmives) Kőmives Gáspár (kőmives) Szabó János (Szabó) miből következtethető. hogy nagyobbára mesterségeik után neveztettek el, később ben Késcsináló János ezen neven tanácsbeli lett.

Minthogy a házak közvetlen a vár körül épültek, ugyanezen évben a várparancsnok ezek lebontását rendelte el, tehát valami nagy épületek nem lehettek.

A város közigazgatásra more patrio vezettetett, annak sincsen nyoma, hogy ezen időben a káptalan vagy püspökség élt-e már földesuri jogaival.

Nagyváradnak 1720-ban 216 polgára volt.

Eddig a város részek még mindig együtt voltak Nagyvárad elnevezés alatt, az első jegyzőkönyvek 1716-ban magyarul, később latinul vezettettek, a katonaság és kincstár azonban németül levelezett.

1722-ben Velencze városrész mint város külön hatóságot állit fel. Ez a telep eredetileg rácz telep volt, lakosai katonai szolgálatra kötelezvék, miért is közszóllásmód szerint: Katonavárosnak hitták.

Nagyvárad polgárai utána járnak jogaiknak és 1723-ban III. Károly király megerősiti a váradi káptalan és város közt létre jött Accorda néven ismert egyességet, mely a város lakosainak némi jogokat, a káptalannak azonban teljes földesuri jogot biztosit és amelyeknek alapján évi 400 váltó forint fizetésének (dika) kötelezettsége által a város lakosai mentesülnek a robot alul.

1723. évi 301. sz. által a tiszántuli kerület részére felállitott k e r ü l e t i t á b l a székhelyéül Nagyvárad mondatott ki, itt is volt az 1725. évi február 26-ik napjáig, azonban III. Károly királynak 1725. évi január 30-ik napján kelt rendeletére Debreczenbe vitetett át, okul adván, hogy Nagyváradon annak részére alkalmas épület nem találtatott.

A székesegyházul szolgáló Szent László-téri kath. templom előtt grf. Csáky Miklós, a bejárattal szemben püspöki lakot, annak közvetlen

---

hatná velük. S ez az álom őt olyan boldoggá tette. Kata, már mint a Baloghék Katája most maga jött hozzája s megfogta kezét, hogy kérő szóval könyörögjön neki, jöjjön még egyszer atyjához, mert hát most már mi sem áll utjában a lakodalomnak. Ő azonban visszakapta kezét, hallani sem akart már arról, kit valaha mindennél jobban szeretett.

Fölébredt.

Valaki csakugyan fogta a kezét. Megdörgölte szemét s szinte tétova bizonytalansággal meredt az előtte álló édes anyjára. Ki volt kelve egészen a formájából. Valami különösnek kellett történ e. Különben szegény nem állott volna lábára, melyről a betegség vagy két hónapja már ledöntötte.

— Az Isten megkönyörült rajtunk! — Tört ki örömteli zokogással — nézd csak, fiam nézd.

Levelet, hatalmas ötpecsétes levelet nyujtott át fiának ki lázas kivánsággal kapott utána. Valami különös előérzete azt sugta neki, hogy álma kezd teljesedni.

És csakugyan teljesedett. Abban a levélben öt darab ezres volt, magyarázat fejében néhány sor mellékelve mindössze, melyben az a szállitó, ki boldogult édesatyját tönkretette, azt irja, hogy köszönettel küldi át régi tartozását kamataival egyetemben. A többire nézve pedig kéri bocsánatukat.

Kertész Laczi kiugrott az ágyból és nyakába borult édesanyjának. Mind a ketten sirtak mint a kis gyermekek.

Katalin vásárkor különös alkotmány kötötte le az emberek figyelmét. Egy sátor volt az, mely körös körül futotta a Szentháromság szobrát s szinültig meg volt rakva mindennemü lábbelivel. Több volt abban egymagában, mint minden más czipész és csizmadia sátrában összevéve s hozzá csak ugy tódultak oda a vevők.

Utolsónak jelentkezett Balogh a telekkönyvvezető. Egyenesen Laczi felé tartott, megveregette a vállát s azt mondta:

— No fiam, látom, ember vagy a talpadon, nem jönnél el holnap reggel hozzám egy szóra?

— Ott leszek, tekintetes ur — volt a határozott válasz.

És Kertész Laczi beváltotta szavát. Másnap ünneplőben állitott be a szomszédba és megkérte Baloghék nevelt leányának, a jó Rózsinak a kezét. Lett erre azután fölfordulás a háznál. Az öreg hivatalnok megvakarta a füle tövét, Kata sirt mérgében, a mamának kedve lett volna a seprüt megfogni, csak Laczi használta föl azt a fölfordulást arra, hogy a meglepetés első hatása alatt biborpirosra vált árvától megkérdezze:

— Rózsi, mondd, tudnál-e szeretni?

Hanem a szegény leány nem birt egy szót is ejteni, lehajtotta égő homlokát az ifju vállára s elkezdett önkénytelen zokogni.

Ennyiből állott minden felelete. És Laczi mégis megértette; megtudta belőle, hogy igenis a második álma teljesedésbe ment.

közelében papnevelő intézetet alapitott, addig a papnövendékek Kassán a jezsuitáknál neveltettek. Gyöngyösi György kanonok Váradra hozta az irgalmas rendieket, Szenczy István kanonok a Szent Orsolya-apáczákat, Salamon József kanonok a nevéről nevezett finevelő intézet alapját vetette meg, majd megépültek ujból a jezsuiták, pálosok, premontreiek rendházai, 1727-ben egy uj szerzetes rend jött, a kapuczinusoké.

1726-ben Olaszi különválik Nagyváradtól, külön hatóságot állit fel, azonban a püspök még mindig Nagyváradon, a káptalan szabadalmas városában lakik.

1723-ban január 1-én, amikor a káptalani főtiszt jelentésében a városi elöljáróság megválasztása történnék, nagy lárma és kiabálás esett, amiért Biharvármegye szolgabirája a városházánál nagy vizsgálatot tartott, melynek lefolyása a lakosok bocsánatkérése között ért véget.

Cróf Forgách Pál püspök nem tűrhette azt hogy a püspök a káptalan uradalmában lakjék, 1752-ben letette a mai székesegyház alapkövét, b. Patachich Ádám 1762-ben kezdi épitetni a jelenlegi püspöki palotát s ugyanezen időben kezdtek emelkedni a kanonoki lakások is Olasziban. A székestemplom épitésére Salamon József kanonok ügyelt fel.

És mindezen nagy munka mellett is szerfelett kevés volt Nagyváradon a katholikus hivek száma, a lakosság Kálvin János hitelveit követte vagy g. keleti volt.

Gróf Csáky Imre püspök a székely származásu s oláhul is beszélő papját, László Pált bizta meg a g. keletiek egyesitésének nagy munkájával, őt 1713-ban váradi kanonoknak és a görög egyesültek főesperesének nevezték ki. László fáradtságát siker koronázta. 1725-ben már hetvennél többre ment az egyesült lelkészségek száma a váradi püspökség területén.

1765-ben jelent meg az első schematizmus Nagyváradon, melyben az egyházmegye lelkészsége, papsága, szerzetesei, növendék papjai vannak felsorolva.

1773-ban, a jezsuita is több más tanitással nem foglalkozó rend feloszlatása után állitja fel Mária Terézia a nemzeti iskolát és elhelyezéseül a szent László templom előtti, a volt gymnasium és plébánia között levő községi épületet adományozza.

1770-ben május 17-én II. József, Albert főherczeg s főleg a katonai rendből való kiséretttel Nagyváradra érkezett és a Bárányka (Fehér bárány) vendéglőbe szállott. kiséretét a városháza épületében és magánosoknál helyezték el, még az nap meglátogatta a várat és mivel ezt a közel fekvő hegyek uralják, mint erősséget nem használhatónak mondotta ki, a mi azután alapjául szolgált egy uj, Váralja elnevezés alatt alakult község alakulásának. II. Józsefet látogatásaiban b. Patachich Adám püspök kalauzolta.

1777-ben Mária Terézia megalapitja a g. kath. püspökséget Nagyváradon és a lat. szert. püspökség uradalmaiból kiszakitja számára a belényesi uradalmat, kárpótlásul adja azonban, ráfizetés kötelezettsége mellett, a vaskóhi uradalmat. Az első gör. kath. püspök Drágossi Mózes volt.

Az eltörölt jezsuita rend gymnasiumában és akadémiájábau Mária Terézia tanárokat állit, 1780-ban november 14-én megnyittatik az akadémia, azonban teljesen szervezve csak 1788-ban lesz.

1782-ben Róth György várparancsnok, a helytartó-tanács engedélye folytán, jogot ad egyeseknek, hogy a vár közvetlen közelében, sőt a vár sánczára házakat épitsenek bizonyos census (taxa) fizetésének kötelezettsége mellett, csakhamor 80 ház épül, ebből a helytartótanács engedélye mellett alakul Váralja külön joghatósággal, de a nagyváradi polgárok szabadalmi joga mellett, 1792-ben szervezkedik, világosan kiköttetvén szerződéseikben, hogy azon esetben, ha a vár mint erősség visszaállittatnék, házaik kártéritési igény nélkül lebontandók lesznek. A káptalan ellenmondását Róth ezredes figyelembe nem veszi, ebből per keletkezik, mely 1857-ben, a kir. kincstár ellen foganatositandó végrehajtás állapotában egyességben ér véget s a vár a kir. kincstár részére visszamarad a körül fekvő házakkal együtt.

1784-ben keletkezik Nagyváradon az első evang. ref. hitközség Olasziban, templom épitésének a püspökség udvarbirája, Bera, sokáig ellentáll, mig végre felépül az a jelenlegi Ezredévi emléktéren. Az első isteni tiszteletet a Tisza-házban, a kis fatornyu régi székesegyház mellett tartja az első ref. lelkész Keresztesi József.

1785-ben márczius 18-án kelt rendelettel II. József az eddigi főispánságokat beszüntette, az országot tiz kerületre osztotta; egyik kerület székhelye Nagyvárad s a kerületi biztos előbb gróf Teleky Sámuel, utóbb gróf Haller József lön.

1776-tól 1780-ig a váradi püspökség üresedésben volt, 1780-ban lőn püspökké Kollonits László nagyprépost, ki azután 1787-ben kalocsai érsek lett; ő épittette a várad-velenczei kath. plébániát és javadalmazta is.

1786-ban április 7-én II. József császár ujból meglátogatta Nagyvaradot, megtekintette az Orsolya-apáczákat, a katonai növendékeket, kik az eltörölt pálosok zárdájában voltak elhelyezve, a vármegye házát, az épülőfélben levő görög templomot, mely ma a g. keletiek temploma a szent László-téren és amelyet Püspöky György nagyváradi polgár saját költségén kezdett épiteni.

Elektra a Rédey-kertben.

— Jászai Mari remekelése. —

Nagyvárae, aug. 7.

Országos érdeklődés kiséri azokat az előkészületeket, melyek most folynak a Rédey-kertben azon csélbol, hogy ott a jövő vasárnapon megvalósithassa Jászai Mari asszony, a a magyar szinészet büszkeségét, régi müvész ábrándját. A nagyváradi hirlapirók, A Rhédey-kert felügyelő bizottsága és a szintársulet derék tagjai mindent elkövetnek és semmi áldozatot nem kimélnek, hogy Jászai Mari megtalálja az ő fényes müvészetéhez azt a kalasszikus keretet, a melyben hajdan a görög szinészek tudták könnyekre fakasztani Hellász népét, Isten szabad ege alatt zokogva el Elektra megható sorsát.

Ifj. Rimanóczy Kálmán müépitész az ő szép taletumának minden fényével és erejével igyekszik visszavarázsosni ez alkalommal a régi görög szinházak érdekes panorámáját és különösen nagy gondot fordit arra, hogy a klaszszikus szinpad felépitésével megnyerje ugy a müvésznő mint a közönség méltó elismerését.

Az előkészületekről — a melyeket közönség igazán nagy érdeklődéssel kisér — a következőket irhatjuk.

Az előadás.

Az Elektra előadás előzményei eléggé ismeretesek. Tudvalevő hogy néhány év előtt, a mikor Csiki Gergely Sphoklesnek ezt a legfölségesebb tragédiát leforditotta magyarra. Jászai Mari a nemzeti szinház szinpadján oly elementáris erövel és olyan klaszikus müvészettel játszotta meg Elektrát hogy hónapokon át valóságos Elektra láz fogta el az ország közönségét. A nemzeti szinház akkori saisonjának fényes sikerét csaknem kizárólag Jászai Marinak ez a csodálatos alakitása biztositotta. Nem tudták elégszer kitüzni a darabot, mert a szinház mindig zsufolásig megtelt, ugy hogy több éven át a leghaladatosabb repertoiredarabja maradt Elektra a nemzeti szinháznak Jászai Mari fonomenális alakitása révén.

Kritikusok és szinészek a legnagyobb enthusiasmussal nyilatkoztak erről a páratlan szinpadi alakitásról; a sajtó hymnusokst zengett a magyar müvészet nagy asszonyáról és később, mikor Jászai Mari az ő fölségesen borzasztó elektrájával a vidéki szinpadokon is megtette hóditó körutját, ugyszolván az egész ország közöveége ugy ünnepelte a nagy tragikát. mint a magyar szinmüvészet királynéját.

És Jászai Mari ezen páratlan siker daczára sem volt önmagával teljesen megelégedve. Ő a ki Elektrának minden szavát tragikumának minden nuanceát hosszu időkön át mélyrehatóan tanulmányozta, ugy érezte hogy Sophokles szellemét nem tükröztette vissza teljes hüséggel. Az a drámai kép, a melyet Sophokles Aeschylos hires trilogiájából, az Oresteiából kiszakitva Elektrában megfestett, csak abban az antik keretben értheti el az igazi hatást, a melybe maga Saphoklez illesziette azt a képet.

Igy született meg a müvészuő fejében az az eszme, hogy egyszer elfogja játszani Elektrát a szabad ég atatt stylszerü görög szinpadon és nézőtér előtt. — Többször meg is próbálta ezen ábrándja megvalósitását, de minthogy ő a megvalósitásnak csak müvészi része iránt érdeklödött, az ehhez szükséges anyagi erőket pepig hasztalan kereste, mindezideig meg nem valósithatta azt.

Legutóbb aztán, hogy Nagyváradon vendégszerepelt, ismét szóvá tette itt a nagyváradi hirlapirók előtt kedencz eszméjét, a kik azután készséggel megigérték, hogy az ügyet magukévá teszik és hozzá is fognak a kivitelhez, Jászay Mari viszont erre azonnal kijelentette, hogy az előadás jövedelmét a »Vidéki Hirlapirók Szövetségé«-nek ajánlja fel.

A kitünő tragika ezután megadván a megalakult bizottságnak a szükséges utasitásokat Rajeczre utazott el üdülni. Onnan már e hó 12-én Nagyváradra érkezik, hogy a szereplő személyeket maga tanitsa be és az előadásból a szükséges próbákat megtarthassa.

Ő maga kérte fel Mihályfi Károlyt a nemzeti szinház kitünő primo amorosát, hogy a tragédia másik főszerepét Orostest játsza el, a ki erre készségesen vállalkozott is. — A többi szerepeket pedig a nagyváradi szintársulat elsőrendü tagjai voltak szivesek elvállalni.

A szinpad és a nézőtér.

A görög stylü szinpad és nézőtér épitését Ifj. Rimanóczy Kálmán kitünő müépitészünk különös ámbiczióval és alapos tanulmány után kezdte meg. Terve kidolgozásánál felhasználta mindazon jegyzeteket a melyek Agatharchos, Cellius és mások jegyzetei után a görög szinházakról fennmaradtak. A Rhédey kert hatalmas sudarakkal övezett poetikusan szép kőröndjének déli oldalán lesz felállitva a szinpad jó magasan, hogy az előadást a legutolsó helyről is egészen jól láthassák és hallhassák.

A szinpadon a szin a Pelodiák királyi palotáját fogja mutatni »az aranyban és öldöklésben egyaránt gazdagot« mint Elektra mondja Homlokzatát a méltóságos »Oroszlán kapu« képezi, a mely akkor Apolló szobrát oltalmazta. Jobbról a szentelt vásártér balról Hera hires temploma s a távolban Argos tornyai látszanak.

A hatalmas nézőtér két részre osztva az egész kőröndöt eljoglalja nem ampitheatralis, hanem négyszög alakban. A tervezet szerint a nézőtéren 7—8000 ember lesz elhelyezhető, ugy hogy az előadást ennek daczára mindenki tisztán láthatja és hallhatja.

A rendező bizottság, melynek elnöke Mezey Mihály: tagjai Lovassy Andor, Fehér Dezső, Láng József, Halász Lajos, dr. Vucskics Gyula, Kunz Gusztáv, Rimanóczy Kálmán, Szendrei Mihály, Kerényi Miklós, Vidosits Gyula, Tóth Ferencz, Hegedüs Géza, Diósi Soma, Kesztler Ede, Müller Károly stb. a jövő hét folyamán az előkészületek tárgyában minden nap üléseket fognak tartani és intézkedéseikről a hirlapirók utján fogják az érdeklődő közönséget értesiteni.

A meghivók.

Az Elekra előadásra, — tekintettel arra, hogy ez az egész országot érdeklő esemény — külön meghivókat is küld szét a rendező bizottság a főváros müvészeti ügyeinek intézőihez, fővárosi és nagyobb vidéki lapok szerkesztőségeihez és az elsőrangu szinigazgatókhoz. Igy külön meghivókat küldtek Wlassics Gyula közoktatásügyi és Perczel Dezső belügyminiszternek, Festetich Andor grófnak, a nemzeti szinház igazgatójának, Ditrói Mórnak, Évva Lajosnak, Káldy Gyulának, gróf Keglevich Istvánnak, Relle Iványnak, Porzsolt Kálmánnak, Krecsányi Ignácznak, Bölöny Józsefnek, Megyeri Dezsőnek, Feld Zsigmondnak, Stesser Józsefnek, Makó Lajosnak, Komjáthy Jánosnak, Szikszay Dezsőnek és a fővárosi valamint a vidéki sajtó és szinmüvészet képviselőinek.

Előrelátható hogy az érdekes előadásra az ország minden részéből nagy számmal érkeznek előkelő vendégek, a kiknek fogadtatására annak idején külön fogadó bizottság alakul.

A szétküldött meghivók szövege a következő:

Jászay Mari asszony, a nemzeti szinház kitünő tragikája, régi müvészeti ábránját valósitja meg, mikor e hó 15-én vasárnap, eljátsza a szabad ég alatt. Sophokles remek tragédiáját Elektrát. Az előadás a nagyváradi Rhédei-kertben ifj. Rimanóczy Kálmán müépitész által tervezett görög stilü szinpadon lesz megtartva a következő szereposztással:

Elektra	— — —	**Jásza Mari.**
Nevelő	— — —	Kesztler Ede.
Orestes	— — —	**Mihályfi.**
Pilades	— — —	Békefi.
Chrisothemis	— —	Horváth Paula.
Aegisthon	— —	Szendrey.
Klytemnestra	— —	P. Szép Olga.
1-ső	— —	Bácsné.
2-ik	— —	**P. Adorjan B.**
3-ik	mykenei nők	Kulinyiné.
4-ik	— —	Szabó Lajosné.
5-ik	— —	Somló Emma.
6-ik	— —	Magda Eszter.

Az előadás kezdete délután fél 4 órakor. Kedvezőtlen idő esetén az előadás a következő napon fog megtartatni.

Helyárak: Ülőhely I—III. sorban 3 frt; III—VIII. sorban 2 frt; IX—XX-ig 1 jrt. Állóhely 30 kr. Jegyek Láng József urnál, a szövetség pénztárosánál válthatók.

A nagy müvésznő az előadás tiszta jövedelmét a »Vidéki Hirlapirók Szövetségé-«nek ajánlotta fel, miért is a közönség szives pártfogást kérjük. Mezey Mihály, rendező biz. elnök. Lovassy Andor, a V. H. O. Sz. nagyváradi bizottságának elnőke. Fehér Dezső, a V. H. O. Sz. r. b. alelnöke. Láng József, a V. H. O. Sz. rendező bizottságának pénztárosa. Halász Lajos a V. H. O. Sz. rendező bizottságnak titkára.

Bankett Jászai tiszteletére.

Az érdekes előadást ezuttal nem görög, hanem ősi magyar szokás szerint fényes bankett fejezi be, melyet a bizottság rendez Jászai Mari, az előadásban szereplő művészek és az érkező vendégek tiszteletére. A bankettjegyeket a Rhédey-kert felügyelő bizottsága fogja kibocsátani és egy teriték ára 1 forint 50 krajczár lesz.

A bankettre a Rhédey-kert tulsó részén a »Sport tér«-en fognak teriteni és azon szivesen látjuk a müvésznő minden tisztelőjét és a müvészet minden barátját. Hogy pedig a fényes bankett után mi fog következni »kivilágos kiviradtig« azt a klaszikus hangulatra való tekintettel egyelőre nem árulhatjuk ugyan el, de a tánczra vágyó hölgyek némi gondolkozás után igen könnyen kitalálhatják.

Merénylet egy bolgár fejedelem ellen.

Levegőbe röpült puskaporos raktár.

Budapest, aug. 7.

Tegnap éjjel nagyarányu katasztrófa hirét hozta a távirró a bulgáriai Ruszcsuk városból. Maga a szerencsétlenség is alkalmas arra, hogy egész Európa figyelmét és részvétét felköltse, az a körülmény pedig, hogy abban a pillanatban történt, a mikor Ferdinánd fejedelem váratlanul uti tervét megváltoztatva, a városba érkezett, egyenesen szenzációssá teszi. A távirat, melyet éjfél után kaptunk. igy hangzik:

Ruszcsuk, aug. 6 (Saj. tud. távirata.) Ma délután három órakor, abban a pillanatban, a mikor Ferdinánd fejedelem megérkezett, a külvárosban, a pályaudvar szomszédságában egy lőporos barak fölrobbant. A robbanásnak háromszáz ember esett áldozatul; százötven ember azonnal meghalt a másik 150 a halállal vivódik.

Ferdinánd fejedelem augusztus harmadikán, kedden utazott keresztül Magyarországon Szinaja felé, a hol a román királyi párt akarta meglátogatni. Vele voltak utközben Sztojlov és Ivanov miniszterek. A fejedelem külön vonata, mely nem igen állt meg sehol és nem tért be a magyar fővárosba sem, szerdán este hatodfél órakor érkezett Predeálra, a magyar-román határállomásra. Bulgária fejedelmét a határon a román miniszterek, a helyi hatóságok fejei és ujságirók fogadták.

A román vonat pár percz mulva elindult s a fejedelem nyolczadfél órakor este Szinajában volt. A pályaudvart a fejedelem tiszteletére ünnepiesen földiszitették zöld fenyő-galyval, indával és román és bolgár zászlókkal. Eljöttt maga Károly király is, hogy fejedelmi vendégét üdvözölje. Mikor Ferdinánd fejedelem kocsijából kiszállott, Károly Király odalépett hozzá és melegen kezet szoritott vele. A bemutatások után a két uralkodó megszemlélte a diszszázadot és azután a földiszitett udvari váróterembe vonult, a hol hosszabb ideig elbeszélgettek a miniszterekkel.

Künt ezalatt nagy néptömeg várakozott, melynek soraiban igen sok bolgár ember volt, kik Bukarestből és más helyekről érkeztek ide erre az alkalomra. Ez a közönség már reggel 10 órakor elfoglalta helyét a pályaudvaron, mert az első terv szerint a fejedelemnek ekkor kellett volna megérkeznie. Valami titkolt, nyomott hangulat uralkodott e közönség körében mely egy éljenző hangot nem tudott kiadni, mikor Ferdinánd fejedelmet meglátta. Feltünő volt a pályaudvaron a sok rendőr. Ennek pedig az volt az oka, hogy a fejedelmet váró nép között már a reggeli órákban füzeteket osztottak ki, a melyekben kiméletlen támadások voltak a bolgár fejedelem ellen s kemény birálat alá veszik, sőt a fejedelemnek szemére hányják a Bojcsev ügyet. A rendőrség elkobozta a brosürokat, de terjesztőit idáig nem tudta kinyomozni. Azt hiszik, hogy bukaresti, vagy talán éppen bulgáriai bolgárok bocsátották ki.

A bolgár fejedelem azután Károly királylyal a Peles-kastélyba hajtatott s ma reggel a román királyi pár vendége volt.

A miniszterek visszautaztak Bukarestbe, hogy a megállapitott, első terv szerint elkészüljenek a fejedelemnek a román fővárosban való fogadására. Összeült a román minisztertanács is, hogy a fogadási ünnepség részleteiről tanácskozzék. Annál nagyobb volt a meglepetés, mikor Ferdinánd fejedelem ma délelőtt kiséretével együtt egyenesen Bulgáriába utazott.

Tegnap délután négy óra tájt az itteni töltényraktárban robbanás történt. 40 halottat huzták ki a romok közül. Hatvan sebesültet, akiknek az állapota reménytelen, a kórházba szállitottak. Ferdinánd fejedelem és a miniszterek meglátogatták a kórházat.

UJDONSAGOK.

TÁJÉKOZTATÓ.

Augusztus 8. A brátkai fiatalság tánczmulatsága a gör. kel. templom javára.

Augusztus 9. Az ipartanonez iskolai bizottság ülése d. u. 4 órakor.

Augusztus 9. A megyei igazoló választmány ülése.

Augusztus 12. Nagyvárad város havi közgyülése d. u. 3 órakor.

Augusztus 14. A belényesi tüzoltó egylet nyári tánczvigalma.

Augusztus 22. A nagyszalontai dalárda zászlófelavatási ünnepélye.

Szeptember 5. A megyei központi választmány ülése.

Szeptember 6. Biharvármegye közig. bizottságának ülése d. e. 10 órakor.

Szeptember 24. Katonai lóvásár Nagyszalontán.

Szeptember 25—29. Lóversenyek Nagyváradon

Szeptember 27. Katonai lóvásár Nagyváradon.

Régészeti és történelmi muzeum (Shlauch park) nyitva minden vasár- és ünnepnap d. e. 10 órától fél 1-ig és d. u. 3—5-ig 10 krért. Kedden és csütörtökön d. u. 3—5 óráig 20 krért. Más időben 50 kr.

* **Bihar-Püspöki ünnepe.** Nagyban készül Bihar-Püspöki a holnaputáni ünnepre. A templom-felszentelési szertartás reggel 9 órakor kezdődik, mely után a bibornok misét fog tartani a felszentelt templomban. Mise alatt a székesegyházi ének- és zenekar *Beleznay* Antal karmesternek a külön ezen ünnepre irt *Lőrincz-miséjét* adja elő két betéttel.

Mise közben káptalanunknak egyik jelese *Palotay* László apát-kanonok lép a szószékre, először hirdetni Isten igéjét az ujonnan felszentelt templomban.

Az egyházi ünnepély befejezése után a bibornok a tisztelgő küldöttségeket fogadja. Délben a plébánián dr. *Beleznay* Károly plébános vendégszerető házánál 80 teritékü ebéd lesz. Délután népünnepély fejezi be a szép napot.

* **A Szent József-intézet uj növendékei.** A Szent József-intézet üresedésben lerő alapitványi helyeit a Bibornok Püspök a következő növéndékekkel töltötte be tegnap: Gyepes Imre, Csányi István, Kovács Kálmán, Kaczér László, Kostyál József, P. Nagy Lajos, Toperczer Géza, Tesbér József, Lestyán Ernő, Sebestyén Béla, Huszár László, Szeverényi Zoltán, Koza József, Kopócsi Endre, Szathmáry László, Tamásy Dezső, Szommer János, Endrész József, Kelepesz József, Wárlám Zoltán.

* **A Bazár szoros kibővitése.** A jövő heti városi közgyülésén fog tárgyalás alá kerülni az a terv, melyet Rimanóczy Kálmán nagyváradi épitész a Bazár szoros kérdésének megoldása végett a törvényhatósági bizottsághoz benyujtott s melyet annak idején egész terjedelmében ismertettünk. A praktikus megoldást czélzó terv-rajzot Rimanóczy, Lojanek János helybeli fényképész utján sokszorositttata s egy-egy példányt küldött belőle tegnap valamennyi városatyának. — A csinos képen az az állandó szinház kitünően fest.

* **Uj álások betöltése.** A városnál szervezett tiszti állások betöltése tárgyában tegnap délután értekezletet tartott a polgármester Ragány János főszámvevő, Busch Dávid főmérnök és Komlóssy József aljegyzővel. Az ügyet a tanács legközelebbi ülésén tárgyalja. Az állások betöltése minden bizonynyal nyilt pályázat utján történik; ez különösen az épitészi állás betöltésénél szükséges, mivel Nagyvárad a közel jövőben nagyobbszabásu épitkezések elé néz, a hol olyan épitészre van a városnak szüksége, aki emeletes épületek emelésére és ellenőrzésére is képesitve van.

* **Megyebizottsági tag választás.** Nagy Károly bikácsi jegyző megyebizottsági tag már egy év óta van a lipótmezei országos téboly-dába. Minthogy a szerencsétlen ember választott megyebizottsági tag, helyére uj tagot fognak a jövő héten választani Biharmegye törvényhatósági bizottságába.

* **Katonai élelmezési raktár.** A katonai parancsnokság részére épitendő élelmezési raktár ügyében a vegyes bizottság megtartotta a helyszini szemlét s a bizottság kotona tagjai is feltétlenül jónak találták az épités alatt levő tüzérlaktanya melletti területet. A helyet egy méterrel feltöltik.

* **Idegen bakák Nagyváradon.** Tegnap délután 5 órakor Nagyváradra érkezett a Békés-Csabán állomásozó 101. ezred 1 zászlóalja, a helyben állomásozó 37. gyalogezred Temesvárott állomásozó 4-dik zászlóálja, melyek a nagy hadgyakorlatokra való menetel közben tartanak városunkbn »raszt«-ot. A hosszu utról porosan érkező fáradt bakák a katonabanda hangjai mellett vonultak be a városba. — A 101-es bakák Nagyváraddal ismerősek, mivel tudvalevőleg ezelőtt Nagyváradon volt az állomáshelyük.

* **A nagyváradi téglagyárak szerencséje.** A városunkban folyó nagyszabásu épitkezések, különösen az uj honvédadhapród iskola épitése folytán a nagyváradi téglagyárak kitünő üzleteket csinálnak. Nemcsak a raktáron levő összes téglát, adták el az utolsó szálig már hetek óta, hanem a megrendelt mennyiséget is

alig birják szállitani. Igy a Knapp féle téglagyár a napokban 7 millió darab téglát adott el a honvédiskolát éppitető Neuschloss és Marczell czégnek. A nagy kereslet folytán a tégla ára ezrenként 19 frtra emelkedett. Mellesleg emlitjük meg e hirrel kapcsolatosan, hogy a napokban egyik helybeli téglagyárban kissebb foku sztrájk ütött ki, mely azonban alig 2 napig tartott, mert a kenyér elfogyván a sztrájkoló munkások ujra felvették a talicskát és az ásót. — A nagy-temető melletti Köblös féle téglagyár is a napokban fogja kiadni falai közül a legelső téglákat, melyeket a gyár csinált.

* **Személyi hir.** Leszkay András szinigazgató tegnap délután a fürdőzésből hazaérkezett.

* **Uj főügyész.** Ő Felsége dr. Fittler Bálint győri kir. ügyészt a főügyészi teendők végzésének kötelezettségével budapesti főügyész, helyettessé nevezte ki.

* **Csillaghullas.** Ma estétől kezdve augusztus 12-ikéig a Perseus csillagképben érdekes csillaghullások láthatók szép időben az égbolton, melyet a csillagászok Szent-Lőrincz rajának neveznek. Az augusztusi csillaghullásoknak oka a tudósok szerint az, hogy a bolygórendszer tere apró apró testecskékkel van kitöltve, melyekkel a Föld utjában minduntalan találkozok s melyek 20—70 km. sebeséggel hatolnak légkörünkbe, hol a nagy ellenállás következtében izzásba jönnek, s igy hullanak alá részint a világürben részint földünkre. Ez utóbbi azonban csak igen ritkán történik, mivel az oriási sebesség következtében a hulló csillagok annyira átizzanak, hogy teljesen elégnek s párává változnak. Szép csillagos időben mostanában egy éjjel néha 100—200 csillaghullást is lehet látni. A hulló csillagok a tudósok számi,ása szerint mintegy 165 km. magasságban kezdenek izani.

* **Bizottsági ülés.** Nagyvárad város szépészeti és közlekedési szakbizottsága szerdán, augusztus hó 11-én délután 3 órakor ülést tart. A Vámház-utcza burkolatának ügyét tárgyalják.

* **Dijnokok mozgalma.** Az országos dijnok egyesület legutóbbi választ. ülésén elhatározta, hogy bizottságot küld a vidéki nagyobb városykba, a hol sok dijnok van, de eddig kevesen léptek be az egyesületbe s ezekben a városokban a küldöttség propagandát csináljon az egyesületnek és gyüjtsön tagokat. A küldöttség először Kassát keresi föl, azután Pécsre, Aradra, Szabadkára, Nagyváradra s a többi városokba megy. A küldöttséget mindenütt az egylet elnöke fogja vezetni.

* **Eljegyzés.** Rubesch Venczel helybeli iparos tegnap jegyezte el Mundró György városi fogyasztási hivatalnok kedves, szép leányát: Mundró Mariskát.

* **Hymen.** Dr Örley György ügyvédjelölt, cs. és kir. tart. huszárhadnagy, jövő hó végén vezeti oltárhoz menyasszonyát: Leveleki Molnár István szabolcsmegyei földbirtokos szép és müvelt leányát, Nyiregyházán. A fiatal pár állandóan Budapesten fog lakni, hol Örley ügyvédi irodát fog nyitni.

* **Lövöldöző atyafi.** Tegnap Papp István kiment a Bonai kuthoz és egész kedélyesen elkezdett ott lövöldözni, még pedig golyóval. Azonban a nevezett egyént észrevették s a rendőrség megszüntette karhatalommal a további lövöldözést. Felczitálták a rendőrséghez, hol zokogva adta elő, hogy semmi rossz szándéka nem volt neki, csak a verebekre lövöldözött. Azt hitte, hogy azokat szabad lelőni, mert kártékony állatok. Naivitása daczára nem kerüli el a pénzbüntetést.

* **Fegyencz szállitás.** A nváradi törvényszéki fogház lakóinak száma ismét megapadt négygyel. Ugyanis tegnap szállitották el Nagy Károly 2 és fél évi, Somogyi István, Somogyi Károly és Győrfi Lajos és Győrfi Lajos 2—2 évi fegyházra itélt fegyenczeket a szamosujvári országos fegyintézetbe.

* **József főherczeg és a magyar gazda.** A „M—g" közli József főherczegnek utolsó erdélyi utjából a következő jóizü kis epizódot: A főherczeg Kolozsvárról, hol egyetemi diszoklevelét vette át, Brassó felé utazott. Az erdélyi Hegyalja egyik állámásán a vonatot bortelmelő gazdákbol álló küldöttség várta, hogy a legmagyarabb főherczeget megkinálja egy pohár filokszerás világ előtti borral. A mint a vonat megállott, odament a küldöttség a főherczeg koczijához s tisztetetteljesen felajánlotta a bort. A főherczeg a figyelmet megköszönve, el is fogadta a gazdák kedveskedését s egy pohár bort ivott. A mint a pokarat a küldöttség vezetőjének visszaadta, hirtelen előlépett a tömegből egy jóképü parasztgazda s igy szólt a főherczeghez:

Felsiges uram, — egy kirisem vóna.

Erre a főherczeg a legnyájasabban fölszóitotta az illetőt, hogy csak hamarosan adja elő, mert a vonat azonnal indul. A paraszt erre szemével hamisan hunyoritva, igy folytatta beszédét:

— Hagyja ott felséges uram azt a fene katonaságot, — nem a felséges urnak való az!

A főherczeg erre azt kérdezte, hogy hát mit tegyen ?

— Tudja mit, felséges uram, — feleli a paraszt — jöjjön el hozzánk királynak.

A főherczeget egy perczig zavarba hozta ez a jó indulatu inditvány, azonban gyorsan feltalálta magát — s igy felelt a kérelmezőnek:

— Bácsi ne beszéljen ilyen bolondokat, — mert még valaki meghallja s magát is bezárják érette, meg engem is.

* **Vizirózsa halottja.** A vizirózsa nagyon ártatlau és szép virág, a nyár virágja. A vizen uszó fehér husos levelei megtetszettek egy kis leánynak, utána hajolt hogy letépje, de beleszédült a vizbe és nem került többet elő a habokból. Békésen történt az eset. Egy kis barátnőjével ment haza a szünidei iskolából Neuländer Jolánka, 8 éves kis leány, áthaladva a városon keresztül folyó Holt-Körözs hidján is. A hid szélén egy szép vizirózsát látott, lehajolt utána, lába lecsuszott a hid deszkájáról s beleesett a mély, lassan hömpölygő vizbe és a hullámok összecsaptak fölötte. A másik kis leány annyira megijedt, hogy elfutott és rémületében senkinek sem mert szólani. A kétségbeesett szülők ugy tudták meg a dolgot, hogy a viz a leányka kalapját házuk előtt vitte lefelé. Nemsokára megtalálták a kis leányt is.

* **Elhagyott gyermek.** Egyedül bolyongott a tövises utakon. Lábait felsebezték az éles kövek, ruháját belepte az ut pora. — Étlen-szomjan barangolt czéltalanul s nem volt senki aki kézen fogva vezesse, ruhácskáját rendbe hozza s kenyeret adjon neki. Édes anyja, Kanósz Vera, faluról-falura járt kintornájával s 10 éves leánykáját magával vitte. Legutóbb Pocsajon voltak, de itt nagyon silányan jövedelmeztek a kintorna agyoncsépelt nótái, ugy, hogy ketten nem tudtak megélni a keresményből. A szivtelen anya ott hagyta gyermekét azzal az igérettel, hogy két nap mulva visszajön érte. A kis leány várt türelmesen könyöradományokból tengetve életét, mig végre anya megbizásából egy asszony érte ment, de aki Debreczenbe hozta s itt ridegen azt mondta neki, hogy menjen haza a hova való ugy amint tud. Igy bolyongott czéltalanul a vasut környékén, mig végre egy rendőr az elhagyott kis leányt bekisérte és most keresik a szivtelen anyát, hogy visszajuttassák neki az elhagyott gyermeket.

* **Az issákosság áldozata.** Nap nap után olvashatjuk egyik másik lapban, hogy most itt, most amott a pálinka vagy egyéb szeszes ital megölt egy egy embert. Mint értesülünk éppen igy járt Bokis Tamász forrószegi lakos is, ki a napokban egyik este ugy bepálinkázott, hogy az erős italtól mint a bonczoló orvosok konstatálták — szivszélhüdésben meghalt.

* **Panasz egy hentes boltra.** A »Széchenyi« téren levő hentes bolt körüli lakósok, panaszt emeltek á rendőrségnél, hogy a hentes, a véres vizet és a hulladékokat, az utczára önti ki, s a beá lott melleg idő folytan fertelmes büz árad el az egész utczán. Hosszu ideje már, hogy feljelentést tettek, de mivel e visszás helyzet még mindég nem változott meg, a nevezett lakosok nevében mi is kérjük a rendőrség intézkedését, mert azon az utczán még járni sem valami kellemes e körülmény folytán, hát még ott lakni a hentes üzlet mellett ?

Bokréta ünnepély.

— Az igazságügyi palotánál. —

A Széchenyi-téren épülő nagyszabásu igazságügyi palota épitésével gyorsan haladnak. A falazatok már készen vannak a második emeleten is és megkezdik a tetőzet felrakását, hogy fedett helyen, bármily időben zavartalanul dolgozhassanak.

Tegnap alkonyatkor tartották meg a bokréta ünnepélyt.

Az állványokat nemzeti szinü lobogókkal, zöld lombfüzérekkel, czimerekkel gazdagon feldiszitették. A magyar czimeren kivül a város czimere és király ő Felsége monogrammja volt apró zászlócskákkal köritve az árboczokra tüzdelve.

A Fő-utcza felőli sarkon, a második emelet magasságában fehér vászonnal s piros csokrokkal volt diszitve egy emelvény, amely felett lombfüzér között hatalmas transparent állott. E felett fehér-vörös zászlók között ő Felsége monogrammja. A táblán a következő felirás volt:

ÉLJENEK
ő Felsége
I. FERENCZ JÓZSEF
Magyarország apostoli királya.
ERDÉLY SÁNDOR
m. k. igazságügyminiszter.
KISS ISTVÁN MÜÉPITÉSZ
műegy. magán tanár, e mű tervezője,
az épitési bizottság és annak elnöke.
RITOÓK ZSIGMOND
kir. táblai elnök.
LÁSZLÓ SÁNDOR
műépitész, állami ellenőr.
SCHIFFER MIKSA
okl. mérnök, épitési vállalkozó.
JANICSEK JÓZSEF
épitész, épités vezető.
A főpallér, munkavezetők, iparosok és az összes munkások.
1897. augusztus 7.

A diszitést Szegő müvezető eszközölte kiválö izléssel, fáradhatlan buzgalommal.

Este fél 6 órakor, mielőtt a szokásos szombati fizetést megkezdték volna, a feldiszitett emelvényen Vass Ede kőmüves munkás csinos beszédet mondott. Kivánta, hogy a hatalmas épületet szerencsésen befejezhessék, s még több hasonló nagy alkotásokat létesithessenek. Végül éltette ő Feiségét, a minisztert, a tervezőt, a kir. tábla elnökét, a vállalkozót, az épités vezetőt stb.

Ezután megkezdték a szokásos fizetést, a melynél az összes munkások egy igazolványt kaptak s ennek ellenében egy elkülönitett helyen sört, husnemüeket és zsemlyéket osztottak ki közöttük.

A fizetés után az egész munkás csoport az épitési irodához vonult, a hol minden munkásnak egy napi dijazását ajándékul kifizették

Összesen 250 munkás foglalkozik a nagy épület-tömb emelésénél.

Este a transparentet kivilágitották.

A titokról leráutott lepel;

vagy:

Hol járt Rudnay Béla főkapitány?

avagy:

A nagyváradi minta-rendőrség.

Rudnay Béla, aki körülbelől egy év óta dirigálja Budapest fő- és székvárosban a rendet: Koronként össze-össze tüz a dirigált közönséggel. Nem szereti a közönség a minta-rendet.

Közelebb a snájdig főkapitány a fő és székvárosi közrendészeti bizottsággal különbözött össze s folyik az ádáz harcz. A rendőrség sajtó-irodája lázason dolgozik, azt bizonyitgatván, hogy a főkapitány, mindens a közrendészeti bizottság, alpolgármesterével együtt semmi. Verik a §§.-kat egymás fejéhez, mely kétségtelenül igazolja: milyen minta-rendőrséggé nőtte ki magát Rudnay kezе alatt a fő- és szék városi rendőrség. A mi nem is lehetetlen, he hitelt adunk a fő-és székvárosi rendőrség sajtó irodájának.

Mi pedig, nagyváradiak, hitelt adunk annak, mert sikerült nyomára jönnünk, hogy Rudnay Béla főkapitány ami rendőrségünket vette mintául.

Elmondjuk, hogyan történt. Kérünk csendet, figyelmet!

* * *

Akinek van egy kevés emlékező tehetsége, az vissza fog emlékezni, hogy ezelőtt egy évvel, mikor Rudnay Dr. Sélley Sándor örökébe lépett, a fővárosi lapok pár hét mulva azt ujságolták, hogy a snájdig főkapitány pár hetet tanulmány-uton töltött, mialatt meglátogatta Londont, Párist, Berlint, szóval mindazon nevezetesebb nyugat-európai városukat, amelyeknek rendőrsége minta-rendőrség hirében áll.

A fő- és székvárosi lapok ezen közleménye — mint ezt már egy év előtt a legbiztosabb forrásból megtudtuk — csak félig volt igaz, félig azonban éppen ellenkezője az igaznak.

Annyi tény, hogy Rudnay Béla, ki Budapest közönségét oly kiváló modorral és tapintattal oktatja a csendre, rendre, kinevezése után pár hetet tanulmány-uton töltött; de az már határozottan nem áll, mintha a rendőrségi intézmények megszivlelése végett Londont, Párist, Berlint vagy más nyugot-európai városokat látogatott volna meg.

Értettük Rudnay urat, valamint a fő- és székvárosi lapokat is, midőn szégyenlették bevallani, hogy a tanulmányut czélja voltaképen Nagyvárad, Biharország fővárosa volt.

Oh igen! Itt töltött a méltóságos főkapitány körülbelől egy év előtt pár hetet és sehol másutt. Egyik helyi lap — emlékezhetnek rá olvasóink — azt irta volt akkor nagy indignáczióval, hogy tüvé tett mindent Rimler Károly főkapitány feltalása végett, de azt sem a hivatalban, sem otthon, szóval sehol nem kapta meg s igy meg sem interwiewolhatta holmi rendőrségi képzelt szennyes-mosás dolgában.

A fel nem találás és Rudnay Béla tanulmányutja között oki összefüggés volt. A két főkapitány ugyanis bezárt ajtók mögött tárgyalt napokon keresztül. Rudnay egész elragadtatással ismerte be, hogy a rendőrségi intézmények tanulmányozása végett soha jobb helyre nem jöhetett volna, mint éppen Nagyváradra.

Meglepte különösen a méltóságos kollegát a mi rendőr közegeink testvéries egyetértése s az hogy soha köztük összezördülés, félreértés elő nem fordul; egymás ellen nem vádaskodnak a felsőbbség, pláne a bünfenyitő törvényszek előtt, mint ez máshol napi szokássá vált. A legnagyobb elragadtatással emlitette föl Rimler Károly előtt, hogy amikor incognitó egyik-másik vendéglőben megfordult étkezni, ott mindenütt a rendőrség magasztalásáról folyt a diskurzus.

Hallotta dicsérőleg emliteni, mily udvariasak, mily előzékenyek az itteni rendőri közegek a közönséggel szemben s mindenek felett, milyen ügybuzgók.

— Ugyan édes collega, vallja meg igaz lelkére, miként tudta ezt az eredményt elérni? Szigoruséggal vagy gyöngéd szelidséggel? Kérdezte Rudnay

— Hjah, drága kollega, a modor, a modor! A megboldogult, akarom mondani: az előttem szolgált és nyugalmazott Serényi Gusztáv nevü főkapitány modortalan ember volt; alatta igazi fejetlenség uralkodott, pedig, amint mondják, Guszti bátyánk valamikor Lenkey-huszár volt s igy sejtett a gorombáskodáshoz. Semmit nem ért el vele s én ime minta rendőrséget teremtettem. A modor! a modor! Azt nem lehet tanulni, azzal születni kell, kedves kollega!

— Valóban. Tisztelt édes kolléga, engem például nagyon kellemesen érintett, s esztetikai érzékem végtelen gyönyöre hangolta az a látvány, a mit az ugynevezett »Város-liget« környékén szemlélhettem: A Sebes-Körözs üditó hullámaiban ugyanis száz meg száz kamasz fürdőzött mind két nemből Ádám-Kosztümben. Láttam ugyan holmi álszemérmet negélyező hölgyeket, kik a képtől megriadva, arra felé kezdett sétájukból visszatértek, de ez bagatel! Én imádom a szabadságot mindenben s miért korlátoznák hát holmi álszemérmesek kedvéért a bakákat, kocsisokat, szakácsnékat, szolgálókat s ezekhez hasonló szabadelvü viselkedésü lényeket abban, hogy kedvteléseiknek anyaszültmeztelen ne áldozzanak akár a város kellő közepén! Én közelebb — okulva az itteni példából — a lánczhid környékén fogok szabad fürdőket kijelölni. Nemde helyesen?

Rimler Károly főkapitány ráhagyólag bólintott.

— Az is meglepett engem — folytatá Rudnay elragadtatással — amit megérkezésem alkalmával a vasuti indóháznál tapasztaltam. Az ott szundikáló András mihelyt észrevette, hogy valami ur akar jegyet váltani a pénztárnál, azonnal felajánlotta ssolgálatát. Elkérte a jegy árát, megváltolta a jegyet s kapott pár hatos borravalót. Ez az udvariasság netovábbja. Meg is kérdeztem Andrástól, azért van-e a vasuthoz kirendelve, hogy vasuti jegyeket váltogasson s ne a rendre ügyeljen? Nem válaszolt semmit, csak megvetőleg végig mért. A mint a fővárosba érkezem, azonnal kiadom rendeletben, hogy rendőrközegeim váltsanak jegyet legalább is minden czilinderes pasasirnak. Ez aztán az udvariasság netovábbja! Fogadni mernék, ezt el fogják tőlünk tanulni Bécsbeo, Berlinben, Szent-Péterváron, Párisban.

— Az a visszony is meglepett engem, kedves kolléga, mely az ön rendőrközegei és az itteni koldusok között fennáll. Igazán szivélyes viszony. Csakis igy fejlődhetik szabadon a koldus büszkeség, vagy legalább a koldus önérzet. Valóban olyan önérzetes koldusokat, mint a milyenek Nagyváradon vannak, alig találhatni széles e hazában.

Rimler Károly főkapitány megelégedten bólintott fejével: Ugy van, igaz.

— Valóban csak igy lehetséges, folytatá a méltóságos főkapitány, hogy önök a rendőr hajdukat felhasználhatják nemcsak a rend őrzésére, hanem egy és más hasznos magánszolgálatra, mint p. házi szolgának s más efféléknek. Egy szó mint száz: Nagyváradon sokat tanultam, tapasztaltam, Akartam menni ugyan tanulmányutra Párisba, Berlinbe, Londonba: de beláttam, hogy ez felesleges. A nagyváradi minta rendőrség után nincs mit keresni az emlitett városokban. Még egyet, kedves kolléga. Megvallom géne-be vagyok, hogy önökhöz kellett jönnöm megtudni, amit akartam. Reputácziám érdekében kérem, ne mondja senkinek, hogy itt jártam. Isten vele.

* * *

A fő- és székváros méltóságos főkapitánya elment. Szemfüles riporterünknek azonban sikerült megtudnia még akkor tájban, hogy igenis Rudnay ur itt járt Nagyváradon és nem Londonban, Párisban, Berlinben vagy más nyugodt-európai városokban — mint ezt egy év előtt a központi lapok nagy garral hirdették.

Hanem mi hallgattunk! Vártuk az eredményt. Ime egy év mulva meg van az eredmény: Budapest fő- és székváros minta-rendőrséggé alakult át.

Hogy igy van örvendünk rajta és részt kérünk az érdemből a mi rendőrségünk számára.

Ne bántson azonban senkit ez a kis lokálpatriotizmus.

Catang. Coro.

Hivatalos közlemény.

Hirdetmény.

A kir. pénzügyigazgatóság 50175 és 7761. 1897 szám alatt kelt érvényesitésével ellátott 1897 évi I. II. oszt. kereseti adó kivetési pótlajstrom továbbá a fegyver adó kivetési lajstrom az 1883. évi XLIV t. cz. 16 §-a értelmében 8 napi közszemlére — vagyis folyó évi augusztus 9 napjától — 16 napjával bezáróan a városi adóhivatal 11. számu szobájába azon figyelmeztetés mellett tétetik ki, miszerint érdekelt adókötelesek a jelzett lajstromokban terhükre előirt adónemeket — ott megtekinthetik s az elleni netaláni felszólamlásukat a lajstromok közzé tételét követő 15 nap alatt irásba foglalva — a kir. pénzügyigazgatóságához benyujthatják.

Városi adóhivatal.

Nagyvárad, 1897. augusztus 7.

Bordé Ferencz,
adóügyi tanácsos.

IRODALOM.

Egy község utja a boldogulás felé. Ily czimü könyv jelent meg Maár József kiskéri községi aljegyzőtől Uj-Verbászon. A könyv mely a »Községi Közlöny« czimü szaklap által hirdetett pályázaton 200 korona jutalmat nyert, sok hasznos és tanulságos tanácsot tartalmaz, hogy mint érhet el egy község a jólétre, vagyonosodásra. A belügyminiszter tegnap körrendeletileg ajánlotta az ország összes községeinek, népkönyvtárának a könyv megvételét.

A „Vasárnapi lapok" diszszáma. A »Könyves Kálmán« irod. r.-t. kiadásában megjelenő »Vasárnapi Lapok« czimü képes szépirodalmi hetilap ma vasárnap augusztus 8-án olyan kiállitásban jelent meg a, milyenben folyóirat eddig nemcsak Magyarországon, de külföldön sem jelent meg.

A »Vasárnapi Lapok« e diszkiadásra azon körülmény szolgáltatott alkalmat. hogy a kolozhvári tudomány-egyetem disz-tudorrá avatta fel ü es. és kir. fenségét. József főherczeget. Az az osztatlan őszinte tisztelet és rajongó szeretet, melylyel Magyarország minden legkissebb zugában kövülveszik az igazi magyar főherczeget, biztosit bennünket arrol, hogy a sajtó hóeolatát kifejező e rendkivül diszes kiadásban megjelenendő számot örömmel és lelkesedéssel fogja fogadni az ország közönsége.

Ő cs. és kir. fensége és magas környezetének leereszkedő, szeretetreméltó előzékenysége abba a kellemes helyzetbe juttetta a »Uasárnapi Lapok«-at, hogy számtalan olyan eredeti képet közölhet, melyeket, eddig a fenséges család egyetlen egy irodalmi vállalatnak sem engedett át nyilváuos közlés végett. Ez a vállalat az első, mely Ő cs. és kir. fensége kttüntető kegyéből ez óriási tömegü, érdekes és értékes képek közlését eszközölheti.

E disz-szám dus képtartalma mellett annak szövegét a magyar irodalom legcsiválóbb férfiai irják.

A »Vasárnapi Lapok« (Budapest, VIII., Kerepesi-ut 11.) előfizetési ára: egész évre 8 frt, félévre 4 frt, negyedévre 2 frt.

A magyar időszaki sajtó e valóban mdnumentális alkotását, köztiszteletben és szeretetben álló magyar főherczeg iránt érzett hódolat kifejezését képező irodalmi és müvészeti diszmunkák a nagyközönség számára könnyen hozzáférhetővé szánéékozván tenni, e disz-szám árát példányonként nem előfizetők részére egy koronában állapitotta meg a vállalat.

SZINHÁZ ES MÜVESZET.

A mama.

(Vizváry Gyula, Vizváryné és Vizváry Mariska 2-ik tellépte)

Szigligeti múzsája költözött be az este a szinkörbe.

A szellemes és kitünő vigjátékhoz méltó volt az előadás is.

Ha eltekintünk a bódé rozogaságától, azt hittük, hogy a Nemzeti szinházban vagyunk.

De hogy ne, mikor a kitünö müvész családot együtt láttuk a szinen.

A mi a többi szereplőket illeti, azok kiválóan, szokatlan jelesül játszottak, hogy ugy mondjuk, felül mnlták önmagukat.

Nem bocsátkozunk bővebben annak birálatába, hogy milyen volt a Vizváry Ugri Miskája, mert hiszen az ő játéka, azt mondhatjuk bármely szerepében olyan közvetlen, olyan eredeti, oly remek, hogy az a mindennapi kritikán okvetlenül felül áll, igy tehát nem

akarván olyan forma megdönthetlen tényt bizonyitani, mint például hogy a nap világit — röviden azt konstatáljuk csak, hogy az Egri Miska személyesitésében is olyan müvész volt, mint bármely force szerepében.

A kiváló müvészt szinre léptekor frenetikus tapsvihar fogadta és sürün felhangzott az ismételten többször, különösen a Berki Ákossal (Tompa) folytatott dialogja után.

Mogorinét, a házsártos, az anyósok anyósát, Vizváryné adta. Ment volt a játéka minden keresettségtől. Bravurral mutatta be a férjek rémét. Kifogástalan volt minden jelenetében. Kiváltképen jellemzőek voltak a mimikái, melyek csak növelték alakitásának különben is kitünő voltát.

Könnyedség, természetesség lengette át egész játékát.

Az ő anyósa nem egy képtelen, agyonesépelt figura volt, hanem a szó szoros értelmében vett mndern mama. Élő alak volt az az életből ellesve.

Őt is sürün megtapsolta a közönség.

Az első felvonás közepén egy remek selyem szalaggal ellátott koszorut nyujtottak fel neki a zenekarból.

Vizváry Mariska az Esztike szerepében is bebizonyitotta, hogy őt a múzsa rózsás kedvében csókolta homlokon.

Olyan rutinirtsággal bir, a mit a középrendü tehetség hosszu évek során is csak nehezen szerez meg, s ebből látszik az ő nagy hivatottsága.

Ártatlan, angyal lelkü kis bakfis volt, elragadó és ellenálihatlan.

Nem csak fiatal kora volt segitségére ebben a naiv szerepben, hanem kellemes hangja, melyet kitünően használ és elegancziával párosult könnyed fellépése.

Őt is tapsviharral fogadták.

A mi szinészeink közül a legnagyobb sikere volt az este Tompának (Berki Ákos), ki a szerelmes, de daczos férj szerepében határozottan excellált. Müvészi volt egész alakitása. Ugy látszik, hogy az ilyen forma szerepebben van igazán tehetségénél.

A vendég művészekkel egyetemben őt is a szinre hivta a közönség több izben.

Horváth Paula (Czili), Bács Károly (Szegfi) és Balla Kálmán jeleskedtek.

Czakó maszkjával keltett nagy derültséget.

Denique, a telt szinkör a legvidámabb hangulatban volt az egész este s a szellemes szindarab a kiváló játék sokszor megnevettetett bennünket.

A siker tökéletes volt.

K . . . Rezső.

—

Gál Gyula Kolozsváron. Gál Gyula jövő héten kezdi meg több estére terjedő vendégszereplését a kolozsvári »Nemzeti szinház«-ban. »A becstelenek,« »XI. Lajos« és »A Notre-damei toronyőr« darabokban lép fel.

Szinészet Ér-Mihályfalván. Hevesi József szintársulata a jövő héten Ér-Mihályfalván tizenkét előadást fog tartani. Kellő pártolás esetén azonban hosszabb ideig e városban fog maradni. A tizenkét előadás az idény legjobb ujdonságaiból fog állani. A társulat 26 tagból áli. Most csak az a kérdés, hogy milyen pártolásra számithatnak a vidéki szinészek.

A jövő heti műsor. A jövő heti műsorban csupán három napra van előre kitüzve az előadás. Ma délután Zeller kedves zenéjü »Madarász« operettejét adják, este pedig a Vizváry család felléptével egy régi, de pompás bohózat: »A csizmadia mint kisértet« kerül szinre, melyben a csizmadia legény Vizváry Gyulának legkitünőbb alakitásai közé tartozik. Hétfőre a lomtárból kerestek elő egy darabot s az érzelgős jelenetekben bővelkedő »Ármány és szerelem« czimü szinmüvet, amelyet ugyan Schiller, a németek második legnagyobb költője irt, de biz' azért unalmas az télen-nyáron egyaránt, főkép a kánikulában. A darabnak csakis a 3 Vizváry fog életet adni, kik müvészetükkel képesek feledtetni annak unalmasságait. Kedden kaczagásból fog kiállani a bizonyára zsufolásig megtelő szinkör közönsége. Vizváry ugyanis eljátssza általános közkivánatra legpompásabb szerepét: »Pry Pál«-t. Még azok is, kik már látták ezt a remek angol bohózatot, és élvezték az abban rejlő felülmulhatatlan zamatu humort, okvetlenül végig fogják nézni ujra ezt a darabot kedden, mert a kotnyeles Pry Pált Magyarországon Vizváry kreálta. Ő csinált ebből egy olyan tőről metszett alakot, melynek látására a legmorozusabb embernek is elmegy minden bánata és keserüsége, hogy helyt adjon az ellenállhatatlanul oda lopózkodó vidámságnak, derünek s mozgásba hozza az ember összes nevető szereit.

A szinkör zsufoltsága annál biztosabbra vehető, minthogy ez egyszersmind a Vizváryak bucsúfellépte is lesz. Az öt estére terjedő vendégszereplést tehát méltó darab fogja bezárni.

Szerdán »Lili« kerül szinre, melyre Ámon Margit több mint két hónap óta készül. A szerep tugvalevőleg egyike a legnehezebb ének-partituráknak, melynek ugy játszása, mint eléneklése nagyon rutinirozott hangot és alakitást igényel. Most végre elsajátitotta Ámon mindkettőt s szép siker reményével lép kedden a szinpadra.

—

Heti müsor.

Vasárnap délután: Madarász, este: Csizmadia mint kisértet. (Vizváryék fellépte.)

Hétfő: Ármány és szerelem. (Vizváryék fellépte.)

Kedd: Pry Pál. (Vizváryék bucsu fellépte.)

Szerda: Lili.

A további műsor még nincs megállapitva.

MULATSÁG.

Teke-verseny. A Nagyvárad-Velencze és Váraljai »Népkör« ma délután teke-versenyt rendez, mely alkalomkor több igen diszes és értékes nyeremény tárgy lesz a nyertes felek között kiosztva. A verseny délután fél 3 órakor kezdődik.

A brátkai tánczmulatság. Ma délután fog lezajlani Brátkán az ottani g. kel. templom javára rendezendö tánczmulatság, melyre városunkból is sokan fognak kirándulni. A táncz a gr. Batthyányi József nyaralójában lesz, melynek előudvarát erre az alkalomra aszfalt-couléval vonták be s az egészet zászlókkal s zöld galyakkal diszitették fel. Vonat Nagyváradról Brátka felé d. u. 1 óra 20 perczkor és 4 órakor indul.

Igazságszolgáltatás.

—

A nagyváradi kir. tábla kitüzött ügyei.

Előadó: *Nagy Ferencz.*

2763. Barnau Nika sta. lopás.

Előadó: *Polchy Mór.*

2704. Weisz Sámuel s. t. sikkasztás.
2710. Burtyik György köz és mag. okirat hamisitás.
2736. Schadt György lopas.
2737. Molnár Imre gyujtogatás.
2786. Tabora Demeter szándékos emberölés.
2574. Hrabovszky Lajos sikkasztás.
2577. Antul György lopás.
2619. Szatmári István közcsendelleni kh.
2659. Valle Vaszalie jogtalan elsajátitás.

Előadó: *Dobosffy Alajos.*

1701. Fischer Eliza — Vechler Ede.
1733. özv. Lakatos Sándorné — Hrabovszky Paulina.
1734. Militzer Jónás — Bermann Jakab s. t.
1661. Gautner Károlyné — Gautnee Nándor.
1663. Tittiszer Tamásné Tittiszer Tamás.
1664. Orosházi tkptr. — Balló Juliánna.
1677. Orozsházi tkptr. — Balló Juliánna.
1684. Orvai István — Ürményi Bernátné.
1689. Tobák István s. t. — Dunák János.
1745. Potre Floráné s. t. Potre János s. t.
1730. Máték András — Olasz Ákos.

—

A büntető törvényszéknél a hét folyamára kitüzött ügyek.

A kir. büntető törvényszéknél a jövőhétre kitüzött tárgyalási napokon a következő ügyek kerülnek tárgyalás alá:

Hétfőn 9.

Salánki Imre és társai ellen lopás tüntette; — Friedmann Ábrahám ellen hatóság elleni erőszak büntette és közcsend elleni kihágás; — Varga Károlyné szül: Lakatos Margit ellen sulyos testisértés büntette, Dobai János és társa ellen gondatlanság okozott sulyos testisértrs vétsége — és özv. Csillag Sámuelné szül: Goltfrieo Eliz és társa ellen hamis tanuzás büntette miatt.

Pénteken 13.

Kotucz János ellen erőszakos nomi közösülés és lopás büntette — Venisch Péter Pál ellen magánlak sértés büntette — és Sanja Mihály és térsai ellen lopás büntette miatt.

Bosszuálló földmüves. Biharmegye Segyestel községében történt meg az az eset, hogy le akartak lőnni egy földmüvest az ablakon keresztül. A golyó a földmüves feje fölött sivitott el s a tükör kellő közepébe furódott.

A csendőrség meginditotta a nyomozást s kideritette, hogy a nevezett azon este, a mikor a merénylet történt, Ambrus Tanaszival mulatott s összevesztek, a veszekedésben megszégyenitett Ambrus bosszúval fenyegette.

Ambrusra irányult minden terhelö körülmény s az ügyészség meginditotta ellene bünvádi eljárást.

A nagyváradi törvényszék előtt tegnap tartották meg a végtárgyalást. Több tanut kihallgattak, kik azonban határozottan nem merték állitani, hvgy Ambrus volt az, aki belőtt az ablakon.

Ambrus mindent tagadott és igy a vád és védbeszéd elhangzása után megtartott rövid tanácskozás után, a törvénőszék a bizonyitékok hiányában, vádlottat az ellene emelt vád és következményei alól felmentette.

Az ügyész felebbezett az itélet ellen.

REGÉNY-CSARNOK.

Borura derü.

— Elbeszélés. — 1.

Irta: **Kritsa Róza.**

I.

Pár évtizeddel ezelőtt, ditrai Almási Sándor a környékbeli földbirtokosok között a legelső helyen állott. Most azonban már csak egy harmadrésze van meg, gyönyörü erdői s nagykiterjedésü szántóföldeinek. Büszke lévén nemességére — melyet egyik őse a csatában hősiesen vérrel szerzett, — igen nagy uri módon élt.

Volt két lánya s három fia; ez utóbbiakat iskoláztatta s leányai mellett franczia nevelőnő, zene s rajzmestereket tartott s minden évben a leglátogatottab fürdőn időzött családjával.

Midőn gyermekei felnöttek s nevelésük bevégződött akkor már birtokra nagy része más gazdák kezeire került, mert háztartására a nagy kiadások, s időközben kétszeri káros esztendö a természe nézve, pénzét annyira elvitték, hogy kénytelen volt apránként eladogatni földeiből. De azért nem mulasztá el szép leáhyait nejével együtt Budapestre vinni bálozni, azon reményben. hogy ottan valami előnyös párthikat meghódithatnak.

Legnagyobb fia Viktor — elvégezve tanulmáryait — Sz. városkában a járásbiróságnál mint joggyakornok volt alkalmazva, reménytelten várva jegyzői kineveztetését. Gyakran lerándnlt családjához. A faluba, a mely a várostól alig egy óra járásra feküdt. Egy alkalommal — midőn ujra családja látogatására ment — amint leszállott a kocsiról, az eléje sietö inas jelenté, hogy a hölgy nagyságok kocsikázni mentek s a nagyságos ur a kertben van.

Viktor a nagykiterjedésü kert felé irányzá lépteit s a rácsos ajtóhoz érve, a mint azon belépett, szembe jött vele atyja, a kinek sápadt, feldult arczától megdöbbent.

— Talán beteg kedves atyám? — kérdé aggódva.

— Hm, én beteg? . . , Nem, nem, fiam beteg nem vagyok.

— De mégis . . . a sápadt arczszin s szemeinek bágyadt tekintete rosszullétről tanuskodik. Oh szóljon, hogy mi bántja testi, baj, vagy a mi annál még rosszabb: talán lelkén rágodik valami bánat?

— Igazad van fiam, a lelki baj százszorta rosszabb, mintha testileg lennénk betegek! = szólt komoran, leverten az öreg Almási.

— De az Istenért atyám, mondja hát azonnal. Ne engedjük elharapózni a bajt. Segitsünk mig késő nem lesz!

— Megmondom fiam, egyedül csak neked; hiszen ugy is te reád számitottam, mert csak te tudod megorvosolni bajomat.

— Hát miért késik atyám? hiszen olyan türelmetlenül várom nyilatkoztatát! — kiáltá az ifju izgatottan.

— Azt tudod Viktor, hogy, hogy atyámtól, a fedhetlen ősrégi név mellé, olyan vagyont örököltem, miszerint az egész vármegyében, mint gazdag földbirtokost emlegettek. De azt nem tudod, mert titkoltam előttetek, hogy birtokaim mily nagyon megkevesbültek. Ennek oka hogy gyermekeimnek rangjukhoz illő neveléső igyekezjem adni és házamat a minket megillett fénnyel látni el. Mindenben az atyám eljárását követém, de azt beismerem, hogy nem észszerüen cselekedtem, mert mig atyámnak csak egyedül én valék, gyermeke, nekem öt gyermekre kellett költenem. Midőn aztán vevém észre, hogy a kiadás messze tulhaladja a jövedelmet, már akkor nem volt visszalépés. . . Leányaim szép hajdonokká fejlődtek és azt csak nem tehetém, hogy elzárjam őket a világtól, ide e félreeső zugba, hogy kora hervadásnak induljananak, ez unalmas helyen. Nem elhervad-e virág is éltetető napsugár nélkül? . . . Aztán kiházasitásukról is kellett gondolkoznom. Ha itthon tartom őket, ki látja meg szépségöket, ki ismeri meg fenkölt lelköket? Itt a a közelben nincs olyan párthi, a kit méltónak tartanék hozzájuk. Ezért kellett mennünk a nyáron is, a legelőkellőbb közönség által látogatott gyönyörü Borszék-fürdőre. Járásunk nem volt eredménytelen, mert a legünnepeltebbek nővéreid voltak s bizton hiszem, hogy közelebbről már kérők fogják felkeresni házamat. Különösen Olga igen megtetszett egy csinos fiatal embernek. Titkár a belügyminiszteriumnál. Jó család gyermeke és atyja igen vagyonos, azóta pár levelet váltott is Olgával s látogatását igéré, de jöveteléig pénzre aan szükségem.

— Most már részben értem atyámat, a mennyiben t i ismerem bánatának okát; de azt már képzelni sem tudom, sogy miként számithat ez ügyben reám. Honnan állithatok én pénzt elő.

— Edes fiam, a dolog igy áll: én már pár éve kölcsönzök Morgensterntől s képzelheted, hogy minő busás kamatra adja pénzét. Most azonban nem törödném ezzel, csak kapnék ujra pénzt töle. De a gazember, midőn nehány nap előtt ismét kölcsönért fordultam hozzá, nagy hajlongssok között azt mondta, hogy kegyeskedjen mást tisztelni meg bizalmával, mert jelenleg nem rendelkezik pénzzel.

(Folyt. köv.)

TAVIRATOK

A német császár oroszországi utja.

Budapest, augusztus 7. (Saj. tud. táv.) A »Jonrnal de Saint Petersburg« a német császári pár küszöbön levő látogatása alkalmából igy ir: A főváros lakossága, amely e látogatást mint a német felségek és uralkodó házunk közti rokoni kötelélek és hagyományos barátság ujabb bizonyitékát és egyszersmind mind a két szomszéd birodalom közt oly szerencsés módon fenálló baráti viszony becses zálogát fogja fel, — szivélyesen üdvözli a német császárt és a német császárnét.

Budapest, augusztus 7. (Saj. tud. táv.) A német császári pár Szt.-Pétervárra érkezését ma délre várják. Az idő tegnap változó volt estére azonban kitisztult. Az utczák feldiszitése a távolabb fekvő városrészekben is nagyban előhaladt. A városi tanács a német tengerészkatonáknak 4000 csomag czigeráttát küldött. Ezenkivül a város három este egymásután 500—500 német tengerészt fog mythologiai kertben megvendégelni. Több vasuti vonalon szabad utazást biztositanak a német tiszteknek és legénységnek. Számos mulató hely ezer meg ezer szabadjegyet ajándékozott hangversenyekre és nyilvános mulatságokra. Magánszemélyek is sok ajándékot küldtek. A Peterhofban tartandó ünnepi előadások közül különösen az Olga-szigeten hétfőn rendezendő szinházi diszelőadás emelkedik ki. Tegnap este volt ezrekre menő nézőközönség előtt a fő-próba, amely rendkivül nagy hatást keltett. A nézőtért gazdag borostyán és örökzölddiszitmény veszi körül és száz meg szász piros, kék és zöld villamos lámpa világitja meg. A ballett igen hatásos módon mutatja be a Pelens és Thstisről szóló mondát.

A karlóczai kongresszus felosztása.

Karlócza, augusztus 7. (Saj. tud. táv.) **Ma délelőtt a legnagyobb meglepetés közepette felolvasta Nikolics Fedor báró a kongresszust felosztató királyi kéziratot.**

A provokált herczeg.

Budapest, augusztus 7. (Saj. tud. táv.) Párisból távirják, Boppe hadnagy az egyedüli ember, a ki a Dabovnida dandárában tartozott 14. zászlóaljból életben maradt, provokáltotta Henrik orleánsi herczeget.

A török-görög béke szerződés.

Budapest, aug. 7. (Saját tud. távirata.) A békeszerződés 6-ik pontja dolgában a porta azt az ajánlatot tette, hogy a hadikárpótlás fizetése szerint, a melynek két heti időközökben, harmad résznyi részletekben kell történnie, fokonkint vonja vissza csapatait Thessáliából. A hatalmak ezzel sznmben csak azt konczedálják, hogy Salanaria vonal és Voló a fizetés megtörténtéig megszállva maradjanak és azt követelték, hogy az ettől délre fekvő terület azonnal kiüritessék. Annak daczára, hogy megegyezés még nem jött létre, a nagykövetek körében a béke megkötését 8 napon belül varják.

Budapest, augusztus 7. (Saj. tud. táv.) A Reuter-ügynökség arról értesül, hogy a görög kormány tegnap jegyzéket intézett a hatalmakhoz, amelyben azt az inditványt teszi, hogy a bondholderek érdekeit a hadi kárpótlás czéljaira felveendő uj kölcsönnél ugy óvják meg, hogy bizottságot neveznek ki, amelyek tagjai különböző bank-házak küldötteiből állanak. Ezzel azután megszünnék annak a szüksége, hogy a görög pénzügynket nemzetközi ellenörzés alá vegyék.

Nopcsa és a bolgár miniszterelnök.

Budapest, augusztus 7. (Saj. tud. táv.) Nopcsa Elek báró, országgyülési képviselő, aki az erdélyi havasokban vadászva, csak ma értesült azokról, amiket Stoilow bolgár miniszterelnök az ő nevével kapcsolatosan egy berlini lapban közzé tétetett, amint a Bud. Tud. értesült, nyomban levelet intézett Stoilovhoz, melyben felvilágositást, illetőleg elégtételt kért a nyilatkozatban a vele szemben használt kitételekért.

SZERKESZTŐI POSTA.

K. J. Helyben. Müvének van meséje, de aztán egyebe sincs. A kidolgozás annyira hanyag, a stylus oly egyezőtlen, gyakran közönséges és illetlen, a mü lélektani oldala annyira primitiv, egyes változásai oly kevéssé indokoltak, egyes helyeken a történet annyira valószinütlen, s érthetetlen, hogy dolgozatát egyáltalán nem használhatjuk. Sand George, a hires franczia romanciére nem tudott ugyan »helyesen« irni, de mi iróinktól a többi közt »helyesirást« is kivánunk.

Vasárnapi Lapok. Budapest. A cserepéldányt megindittuk.

Ifj. Kocsán János urnak. Belényes. Meddig tart még a hallgatás?

NAGYVÁRADI SZINKÖR.

Ma két előadás.

Bérlet 97-ik szám. Páratlan.

Bérlet 97-ik szám. Páratlan.

az arad-nagyváradi szintársulat által.

Nagyvárad, 1897. évi augusztus 8-án,

Délután fél 4 órakor, félhelyárakkal:

Bérletszünet.

A madarász.

Nagy Operette.

Kezdete délután 4 órakor, vége 6-kor.

Este fél 8 órakor rendes helyárakkal:

Vizváry Gyula ur, Vizváryné Szigethy Jolán és Vizváry Mariska kisasszony fellépteivel.

A CSIZMADIA MINT KISÉRTET.

Népszinmü.

Kezdete fél 8, vége 10 órakor.

Holnap hétfőn, bérletfolyamban:

A Vizvári család együttes felléptével.

Ármány és Szerelem.

Dráma.

KÖZGAZDASAG.

Felhivás a kamarához. A kereskedelemügyi m. kir. miniszter felszólitást intézett a nagyváradi és valamennyi kereskedelmi és iparkamarához, felhivta azokat, hogy miután Magyarországnak az 1900. évi párisi nemzetközi kiállitáson való hivatalos részvételét a m. kir. minisztertanács elhatározta s ez intézkedését a törvényhozás is az 1897: XVIII. törvényczikkel megerősitette s ennélfogva nagy érdekek követelik, hogy a világ e békés versenyében Magyarország is mentül teljesebben tükröztesse vissza életképességét és haladását; a kereskedelmi és ipari kamarák hazafias lelkesedéssel karolják föl e nemzeti feladat teljesitésében a kiállitás ügyét s igyekezzenek oda hatni, hogy az ország közgazdasági állapotának leltüntetésére alkalmas valamennyi tényező idrjekorán jelezze a kiállitásban való részvételét és mindenki a tehetségének és szorgalmának legjavát állitsa ki. A miniszter egyszersmind felhivja a kamarákat, hogy a kiállitás ügyeinek végrehajtásával, valamint a magyar korona országainak a párisi kiállitáson leendő képviseletével megbizott kormánybiztos: Lukács Béla belső titkos tanácsos és orsz. képviselő megkereséseit, saját hatáskörükben, a legnagyobb gonddal és körültekintéssel teljesitsék.

A gabonakészletek. A rossz aratási eredményekre való tekintettel a földmivelésügyi miniszter elrendelte az 1896-ról maradt gabona és lisztkészletek összeirását, hogy tájékozást szerezhessen az esetleg szükségessé váló intézkedések iránt. Ezt az összeirást a kereskedelmi és iparkamarák eszközlik.

A nagyváradi aereskedelmi kamara már szétküldte a kamara területén levő malom tulajdonosok, gabna kereskedőknek és gazdáknak a felhivást.

Az árvèdelmi töltések gyepesitése. Az árvédelmi töltések gyepesitése ugy a tötések védképességének fokozása, mint a fentartás szempontjából jelentékeny fontossággal bir, az e szempontokból folyó követelményeket azonban csakis ugy lehet kellőképen kielégiteni, ha

a gyepesitésre a töltéstest talaja minőségének megfelelő és e mellett a talaj megkötésére is alkalmas növényfaj használtatik. Hogy az országnak egy-egy vidéken nagyon is különböző talajnemekben épült töltéseken a gyepesitésre használandó növényfaj meghatározható legyen, a mely czélból a töltésekén található növényfajok tanulmányozására és kisérletek tételére van szükség, a földmivelésügyi miniszter intézkedett, hogy a botanikai tanulmányokat szakközegei teljesitsék, másfelől pedig tájékoztatván az ármentesitő társulatokat a kisérletezésnél követendő eljárás tekintetében, azok folyamatba tételére a biharmegyei ármentesitő társulatokat is felszólitotta, biztositván részükre, hogy a magyar-óvári m. kir. növénytermelési kisérleti állomás közvetitésével a megfelelő fümagvak beszerzéséről gondoskodik.

Az ármihályfalvai sertésvész. Mint halljuk, legközelebb biharmegye e népes piaczát felfogják oldani a zárlat alól. A legutóbbi hetekben egyetlen sertés sem el nem döglött, sem meg nem betegedett.

Hivatalos árfolyamok

a budapesti áru- és értéktőzsdén 1897. augusztus 7-én.

Magyar aranyjáradék 4%	122.30
Magyar koronajáradék	100.—
Magyar vasuti kölcsön aranyban 4½%	122.25
Magyar vasuti kölcsön ezüstben 2½%	101.25
Magyar keleti vasuti állami kötvény 1879-ből	121.50
Magyar földtehermentesitési kötvény 5%	98.—
Ialn érdi jog megváltási kötvény	100.75
Horvát szlavon földtehermentesitési kötvény	98.—
Magyar nyereményes sorsjegy-kölcsön	153.75
Tisza-szabályozási és szegedi sorsjegy kölcsön	141.—
Osztrák járadék papirban	102.—
Osztrák járadék ezüstben	102.—
Osztrák járadék aranyban	123.25
Osztrák korona járadék	101.25
1860. osztrák államsorsjegyek	146.—
Osztrák magyar bankrészvény	945.—
Magyar hitelbank részvény	403.—
Osztrák hitelintézeti részvény	370.—
Páris vista	354.—
20 márkás arany	95.2—
Német birodalmi márka	58.62½
London vista	119.50

A szerkesztésért felelős:
Dr. VUCSKICS GYULA.

VASUTI MENETREND.

Érvényes 1897. évi május 1-től.

Kolozsvár—Nagyvárad—Budapest.

		Gy. v.	Gy. v.	Sz. v.	Sz. v.	V. v.
Kolozsvár	ind.	**11 01**	**5 23**	7 00	**6 13**	2 23
B.-Hunyad	»	**12 20**	6 39	8 37	**7 54**	4 59
Csucsa	»	**12 52**	7 08	9 19	**8 32**	**4 49**
Bucsa	»	— —	— —	9 33	**8 51**	**5 13**
Brátka	»	— —	— —	9 50	**9 10**	**5 38**
Rév	»	**1 34**	7 46	10 08	**9 30**	6 13
Élesd	»	† **1 48**	† 7 58	10 25	**9 48**	6 42
Mező-Telegd	»	**2 01**	8 11	10 42	**10 07**	7 10
F.-Vásarhely	»	— —	— —	11 01	**10 27**	7 38
Várad-Velencze	»	**2 25**	8 33	11 10	**10 37**	7 51
Nagyvárad	érk.	**2 30**	8 38	11 17	**10 44**	8 —
Nagyvárad	ind.	**2 37**	8 43	11 32	**11 04**	2 22
Püspöki	»	— —	8 51	11 42	**11 14**	2 37
Bors	»	— —	— —	11 50	**11 22**	2 48
M.-Keresztes	»	— —	— —	12 03	**11 37**	3 20
Mező-Peterd	»	— —	— —	12 15	**11 50**	3 38
B.-Ujfalu	»	**3 14**	9 22	12 29	**12 05**	4 16
Sáp	»	— —	— —	12 47	**12 26**	4 49
Bárand	»	— —	— —	1 01	**12 42**	4 13
P.-Ladány	»	**3 56**	10 03	1 34	**1 19**	é 5 31
Szolnok	»	**5 31**	11 44	3 35	**3 37**	— —
Nagy-Káta	»	6 25	12 41	4 45	**5 00**	— —
Budapest	érk.	7 40	1 50	**6 20**	7 00	— —

Budapest—Nagyvárad—Kolozsvár.

		Gy. v.	Gy. v.	Sz. v.	Sz. v.	V. v.
Budapest	ind.	**9 15**	2 15	5 45	8 30	**7 05**
Nagykáta	»	**10 20**	3 25	**7 54**	10 16	**9 06**
Szolnok	»	**11 19**	4 23	**9 27**	11 31	**10 37**
P.-Ladány	»	**12 55**	5 55	**11 53**	2 00	**5 00**
Bárand	»	— —	— —	**12 07**	2 12	**5 17**
Sáp	»	— —	— —	**12 25**	2 27	**5 38**
B.-Ujfalu	»	**1 33**	**6 30**	**12 46**	2 47	6 04
M.-Peterd	»	— —	— —	**1 00**	3 00	6 21
M.-Keresztes	»	— —	— —	**1 14**	3 12	6 37
Bors	»	— —	— —	**1 28**	3 25	6 56
Püspöki	»	— —	— —	**1 36**	3 32	7 08
Nagyvárad	érk.	**2 11**	**7 08**	**1 48**	3 42	7 22
Nagyvárad	ind.	**2 18**	**7 15**	**2 06**	3 58	1 22
V.-Velencze	»	**2 25**	— —	**2 30**	4 05	1 31
F.-Vásárhely	»	— —	— —	**2 41**	4 16	1 46
M.-Telegd	»	**2 50**	**7 43**	**3 03**	4 38	2 19
Élesd	»	† 3 04	† **7 56**	**3 21**	4 56	2 50
Rév	»	**3 26**	**8 18**	**3 45**	5 20	3 32
Brátka	»	— —	— —	**4 06**	5 43	4 08
Bucsa	»	— —	**8 51**	**4 27**	**6 05**	4 36
Csucsa	»	**4 17**	**9 7**	**4 53**	**6 32**	5 13
B.-Hunyad	»	**4 50**	**9 07**	**5 32**	**7 16**	— —
Kolozsvár	érk.	**5 55**	**10 37**	6 59	**8 34**	— —

Püspök-Ladány—Debreczen—Érmihályfalva.

		Gy. v.	Sz. v.	Gy. v.	Sz. v.	V. v.
P.-Ladány	ind.	**1 31**	**4 01**	**6 02**	2 40	6 12
Debreczen	»	**3 05**	**5 30**	**8 00**	4 07	érk 7 40
Érmihályfalva	érk.	**4 06**	6 44	**9 17**	5 09	— —

Érmihályfalva—Debreczen—Püspök-Ladány.

		Sz. v.	Sz. v.	Sz. v.	Sz. v.	V. v.
Érmihályfalva	ind.	6 47	11 17	5 40	**9 18**	— —
Debreczen	»	8 40	12 36	**8 15**	**10 31**	3 48
P.-Ladány	érk.	9 46	1 45	**9 45**	**11 38**	5 24

Debreczen—Nagy-Léta—Vértes.

		V. v.	V. v.
Debreczen i.		8 35	4 17
Sáránd	»	9 31	5 11
H.-Bagos	»	9 46	5 26
H.-Pályi	»	10 08	5 46
M.-Pályi	„	10 23	**6 00**
N.-Léta-Vértes	érk.	10 46	**6 20**

Vértes—Debreczen—Nagy-Léta.

		V. v.	V. v.
Nagy-Léta-Vértes	ind.	**5 25**	1 05
M.-Pályi	»	**5 47**	1 30
H.-Pályi	»	6 03	1 48
H.-Bagos	»	6 22	2 07
Sáránd	»	6 47	2 34
Debreczen é.		7 25	3 18

Sáránd—Derecske.

		V. v.	V. v.
Sáránd	ind.	9 41	5 21
Derecske	ér.	10 00	5 40

Derecske—Sáránd.

		V. v.	V. v.
Derecske	ind.	6 00	1 49
Sáránd	érk.	6 20	2 09

Nagyvárad—Belényes—Vaskóh.

		Tv. sz. sz.	Sz. v.
Nagyvárad	ind.	**4 10**	2 27
V.-Velencze	»	**4 24**	2 38
Félix-Fürdő	»	**4 51**	3 —
Kardó	»	**5 09**	3 14
Magyar-Gyepes	»	6 09	4 04
Tasádfő	»	6 26	4 18
Drág-Cséke	»	6 51	4 33
Magyar-Cséke	»	7 11	†4 48
Dusesd	»	†7 26	†5 —
Szombatság-Rogoz		8 07	5 35
Hollód	»	8 19	5 46
Gyanta	»	8 33	†5 59
Sólyom	»	8 59	**6 24**
Borz	»	†9 14	†**6 38**
Belényes-Ujlak	»	9 26	**6 49**
Sonkolyos	»	†9 39	†**7 01**
Belényes	»	10 25	**7 35**
Szudrics	»	10 48	**7 57**
Lunka-Rézbánya		11 17	†**8 22**
Vaskóh	érk.	11 33	**8 37**

Vaskóh—Belényes—Nagyvárad

		Sz. v.	Th. v. sz. sz.
Vaskóh	ind.	**2 55**	2 20
Lunka-Rézbánya	»	**3 07**	†2 33
Szudrics	»	**3 34**	3 02
Belényes	»	**4 02**	3 41
Sonkolyos	»	†**4 23**	†4 04
Belényes-Ujlak	»	**4 35**	†4 16
Borz	»	†**4 44**	†4 26
Sólyom	»	**5 01**	4 46
Gyanta	»	**5 22**	†5 07
Hollód	»	**5 36**	5 22
Szombatság-Rogoz		**5 57**	5 54
Dusesd	»	†6 21	†**6 25**
Magyar-Cséke	»	6 33	†**6 40**
Drág-Cséke	»	6 54	**7 11**
Tasádfő	»	7 08	†**7 27**
Magyar-Gyepes	»	7 22	**7 50**
Kardó	»	7 55	†**8 31**
Félix-Fürdő	»	8 08	†**8 45**
V.-Velencze	»	8 37	**9 09**
Nagyvárad	érk.	8 47	**9 19**

Nagyvárad—Gyoma

		V. v.	Sz. v.
Nagyvárad	ind.	**5 50**	2 37
Ősi	»	6 09	2 51
Uj-Palota	»	6 24	3 05
Gyires	»	6 41	3 17
Körösszeg	»	7 02	3 36
Szakál	»	7 39	4 05
Nagy-tóti	»	7 55	4 21
Komádi	»	8 25	4 32
Iráz	»	8 42	4 49
Kót	»	9 19	5 14
Vésztő	»	9 44	5 32
Szeghalom	»	10 34	**6 13**
Körös-Ladány	»	11 —	**6 31**
Déva-Ványa	»	12 03	**7 21**
Gyoma	érk.	12 45	**8 06**

Gyoma—Nagyvárad

		Sz. v.	V. v.
Gyoma	ind.	**3 48**	2 40
Déva-Ványa	»	**4 37**	3 40
Körös-Ladány	»	**5 13**	4 23
Szeghalom	»	**5 40**	4 55
Vésztő	»	6 12	5 36
Kót	»	6 38	**6 08**
Iráz	»	6 52	**6 28**
Komádi	»	7 10	**7 03**
Nagy-tóti	»	7 22	**7 12**
Szakáll	»	7 48	**7 44**
Körösszeg	»	8 11	**8 19**
Gyires	»	8 33	**8 38**
Uj-Palota	»	8 47	**8 53**
Ősi	»	9 03	**9 13**
Nagyvárad	érk.	9 20	**9 32**

N.-Várad—Püspök-Fürdő—Félix-Fürdő

		Sz. v.	Sz. v.	Sz. v.	Sz. v.	Sz. v.	Sz. v.	Sz. v.
Nagyvárad	ind.	— —	9 50	— —	4 45	— —	7 42	— —
V-Velencze	ind.	8 29	9 59	2 34	4 54	**6 46**	7 51	**9 40**
	érk.	8 32	10 —	2 48	4 55	**6 47**	7 52	**9 41**
Püspök-Fördő	érk.	8 52	10 14	3 07	5 14	**7 04**	8 11	**9 58**
Félix-Fürdő	»	9 06	10 37	3 21	5 31	**7 20**	8 28	**10 13**

Szept. 15-ig. — Szept. 15-ig. — Szept. 15-ig. — Csak ünnep és vasárnap

Félix-Fürdő—Püspök-Fürdő—N.-Várad

		Sz. v.	Sz. v.	Sz. v.	Sz. v.	Sz. v.	Sz. v.	Sz. v.
Félix-Fürdő	ind.	9 08	10 42	3 23	5 35	**7 23**	8 30	**10 15**
Püspök-Fürdő	»	9 19	11 —	3 37	5 52	**7 35**	— —	**10 27**
V-Velencze	érk.	9 34	11 16	3 52	**6 08**	**7 50**	8 49	**10 42**
	ind.	9 36	11 17	3 54	**6 09**	**7 53**	8 50	**10 44**
Nagyvárad	érk.	*9 50	11 27	*4 08	**6 19**	*8 07	9 —	*10 58

Szept. 15-ig. — Szept. 15-ig. — Szept. 15-ig. — Csak ünnep és vasárnapokon

A vonatok közlekedési ideje középeurópai idő szerint van kitűntetve.

A vastagabb számok este 6 órától reggeli 5 óra 59 perczig terjedő éjjeli időt jelentik.

A †-tel jelzettek feltételes megálló helyek.

A * jelzettek **Nagyvárad-vásártér** megállóhely.

Nagyvárad—Érmihályfalva

		Vegyes v.	Vegyes v.
Nagyvárad	ind.	6 50	5 45
B.-Püspöki	»	7 17	**6 02**
Bihar-	»	7 46	**6 25**
Paptamási	»	8 18	**6 53**
Gyapoly	»	8 36	**7 08**
B.-Diószeg	»	9 01	**7 29**
Nagykágya	»	9 17	**7 43**
Székelyhid	»	9 51	**8 10**
Érselind	»	10 24	**8 33**
Érmihályfalva	érk.	11 04	**9 07**

Érmihályfalva—Nagyvárad

		Vegyes v.	Vegyes v.
Érmihályfalva	ind.	**5 05**	5 25
Érselind	»	**5 37**	**6 06**
Székelyhid	»	6 14	**6 51**
Nagykágya	»	6 27	**7 05**
B.-Diószeg	»	6 42	**7 25**
Gyapoly	»	6 59	**7 43**
Paptamási	»	7 24	8 09
Bihar	»	7 45	8 33
B.-Püspöki	»	8 05	8 57
Nagyvárad	érk.	8 21	9 14

Szombatság-Rogoz—Dobrest.

		Vegy. v.
Szombatság-Rogoz	ind.	8 10
Nánhegyesel	»	†8 36
Dobrest	érk.	8 46

Dobrest—Szombatság-Rogoz

		Vegy. v.
Dobrest	ind.	**5 03**
Nánhegyesel	»	†**5 13**
Szombatság-Rogoz	érk.	**5 37**

Székelyhid—Margitta

		V. v.	V. v.
Székelyhid	ind.	10 02	**8 —**
Apátkeresztur	»	10 56	**8 46**
V.-Ábrány	»	11 12	**9 —**
Monos-Petri		11 24	**9 11**
Margitta	érk.	11 35	**9 21**

Margitta—Székelyhid

		V. v.	V. v.
Margitta	ind.	**4 35**	4 45
Monos-Petri	»	**4 46**	4 57
V.-Ábrány	»	**5 57**	5 10
Apátkeresztur	»	**5 13**	5 29
Székelyhid ér. reg.		**5 54**	**6 10**

Hirdetések

jutányosan felvétetnek

lapunk kiadóhivatalában.

Hölgyek figyelmébe!!

Markovits Mór parti-áruháza Kert-utczán.

Végeladást nem rendezek

azért az összes raktáron levő divat és vászon czikkeket bármilyen árakban elárusitom a meddig a készlet tart. E ritka alkalmat a nagyérdemü hölgyközönség figyelmébe ajálva maradtam kiváló tisztelettel.

Markovits Mór,
parti-áru kereskedő.

264—36—52

Kiadó lakás.

A „Biharmegyei takarékpénztár"
Kossuth Lajos-utczai házában
egy másodemeleti udvari lakás kiadó.
Értekezhetni a Biharmegyei takarékpénztár üzlethelyiségében. 2—0

Krondorfi Savanyuviz

KELLEMES IZE MIATT
UGY MINT ASZTALI VIZ,
DE LEGINKÁBB MINT
gyógyviz
tüdő, gyomor és vizhólyag bántalmaknál sikerrel használtatik.

Nagyváradon kapható: **Kádár** és **Kiss, Janky Antal** és **Wurst József** uraknál.

207—3—10

A tanév kezdetével iskolai tanulók előnyben részesülnek.

Reichard áruháza.

Felhivás.

Van szerencsém a n. é. közönség tudomására adni, bogy a már 10 év óta fenálló és jó hirnévnek örvendő *Friedländer Herman*-féle

KALAP ÉS URIDIVAT ÜZLETET

átvettem és ugyanezen helyiségben egy a mai kor igényeinek teljesen megfelelő, nagyválasztéku **férfi, női** és **gyermek**

czipő raktárt

rendeztem be, továbbá ugy a kalap, mint a férfi divat és czipő czikkekben mindennemü **angol, olasz** és **franczia** különlegességek nálam kaphatók.

Pontos kiszolgálásról kezeskedem és ajánlom magam a n. é. közönség szives jó indulatába — kiváló tisztelettel

REICHARD D. L.
Nagyvárad, Fő-utcza Orsolya-zárda épület.

230—2—25

Vidéki megrendelések pontosan teljesittetnek.

Nagy szőnyegek rendkivül olcsón.

Augusztus 31-ig.

Nagy szőnyegek rendkivül olcsón.

Alanti leszállitott árjegyzék csakis augusztus hó 31-ig érvényes és kizárólag készpénzfizetés mellett értetődik, minden takarékos háziasszony győződjék meg egy próbavásárlás által.

Tisztelettel

FLEGMAN ÁRMIN

Nagyvárad, Zöldfa-utcza elején.

224—8—50

Augusztus 31-ig.

Gyönyörü szövetek már ősziruhának is jó			**22**	kr.
Fekete valódi Ternó	—	—	**48**	kr.
Fekete valódi selyembrocatok	—	—	**1.25**	kr.
Lüszterek szines és fekete	—	—	**39**	kr.
Valódi hazai vászon 1 vég 30 rőf		—	**6.25**	kr.
Creas vászon 1 vég 30 rőf	—	—	**4.40**	kr.
Balerina vászon 1 vég	—	—	**2.90**	kr.
Gallér volt 5, 8, 10 frt most	—	—	**1.50**	kr.
Kabát volt 20, 25, 28 frt most		—	**5—**	kr.
Karmantyu volt 4, 5, 6 frt most		—	**1.35**	kr.
1 női ing, 1 női szoknya, 1 női nadrág			**3.50**	kr.
12 drb szép finom zsebkendő	—	—	**1.80**	kr.
1 drb finom ernyő	—	—	**2.25**	kr.

Augusztus 31-ig.

Nagy szőnyegek rendkivül olcsón.

Bársonyok, Plüsek, Satinok, Diszek, Gombok stb.

minden áron.

Nagy szőnyegek rendkivül olcsón.

Nyomatott laptulajdonos: Szent-László nyomda-részvénytársaságnál Nagyváradon.